

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

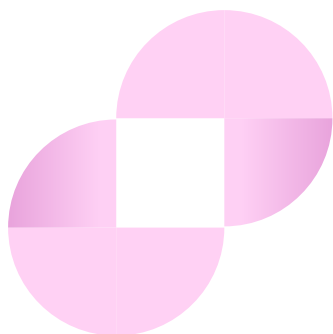
THE WORLD BANK

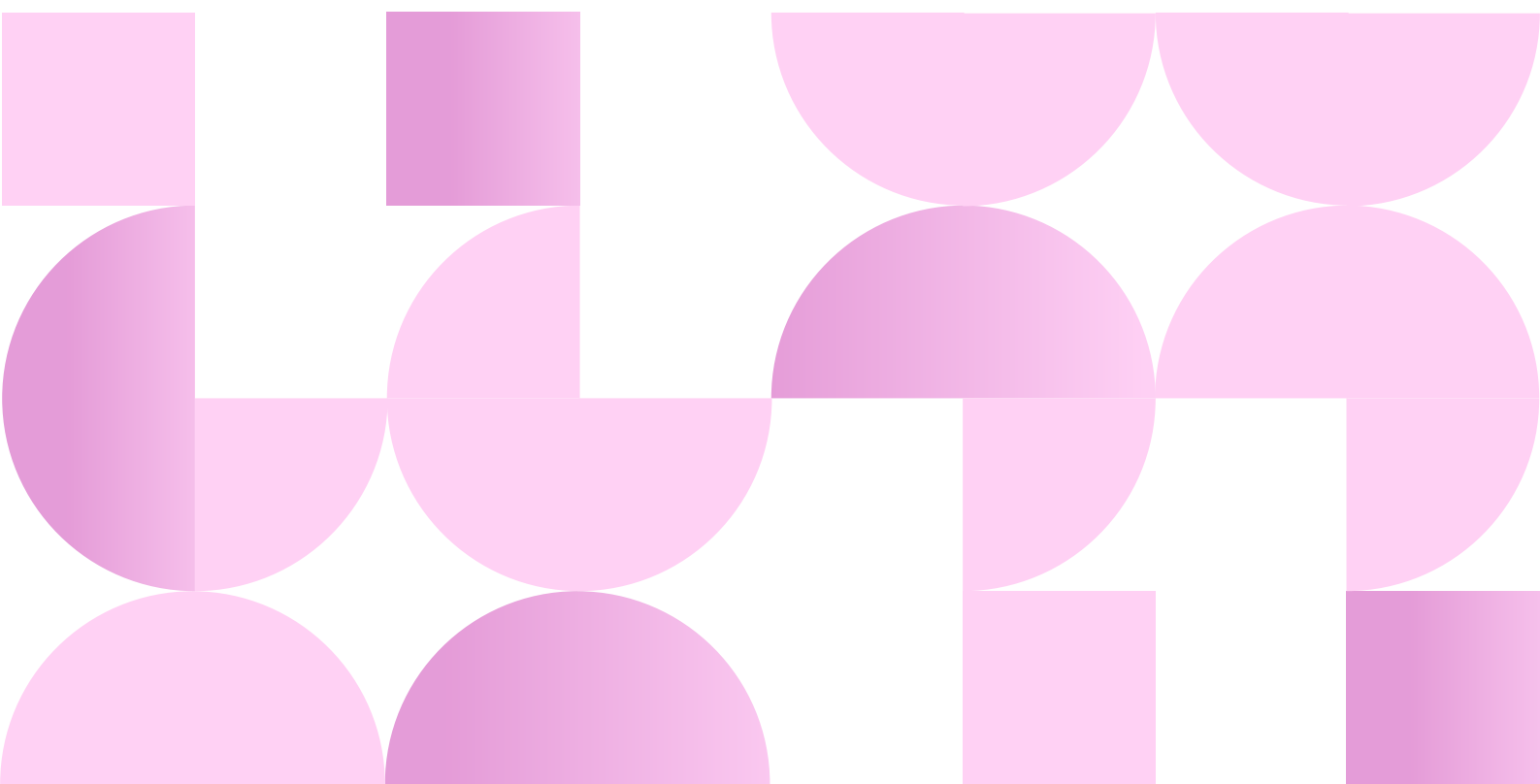
UKRAINE RELIEF, RECOVERY,
RECONSTRUCTION AND REFORM
TRUST FUND

ОСВІТА
ДЛЯ ЖИТТЯ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

І. ОСОБЛИВІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь (СЗО) була вперше виокремлена в Концепції Нової української школи (2016 р.¹). Актуальність галузі в умовах сьогодення зростає, адже нагальною є потреба формувати в учнівства здатність ефективно керувати часом та інформацією, конструктивно співпрацювати з іншими, залишатися стійким, керувати власним навчанням і кар'єрою, розвивати життєві компетентності сучасної людини.

У новітній Європейській рамці особистісної, соціальної та навчальної компетентності (LifeComp, 2020 р.²) наголошують на важливості формування м'яких умінь, які можна і треба формувати в закладах загальної середньої освіти через системне втілення в різноманітних освітніх програмах, ураховуючи реалії мінливого світу та потребу в постійному особистому та соціальному розвитку.

Міжнародний досвід засвідчує, що реалізація такого навчання забезпечує унікальний простір, де учнівство може розвивати знання, розуміння, уміння, ставлення та цінності, необхідні для підтримки свого фізичного, емоційного, соціального й духовного добробуту зараз і в майбутньому. Зокрема освіта з питань соціального й особистісного розвитку представлена обов'язковим навчальним предметом у школах багатьох європейських країнах (Велика Британія, Ірландія, Литва тощо). Галузь ґрунтується на цінностях поваги, рівності, інклюзивності, відповідальності, гідності, співчуття та емпатії, досліджує спільні проблеми, з якими зіштовхуються всі люди, які живуть у суспільстві, та розвиває вміння і знання, які використовують для управління особистими ресурсами й керування поведінкою людей.

Сучасні виклики, зокрема соціальні кризи й невизначеність, вплив широкомасштабного вторгнення на українське учнівство підтверджують необхідність формувати й розвивати в українських учнів та учениць уміння самозарадності, управління емоціями, безпечної комунікації та стресостійкості.

Особливу увагу варто приділяти розвитку вмінь подолання бар'єрів, пов'язаних із ризиками й невизначеністю. В останні роки гостро постали питання формування ціннісного ставлення до життя, безпеки та здоров'я. Для успішного подолання життєвих труднощів у соціальній та особистій сферах сучасним українським учням і ученицям необхідно постійно розвивати життєві компетентності, які допомагають адаптуватися.

Галузь також сприяє особистісному й соціальному розвитку та професійній орієнтації. Національна стратегія розбудови безпечного й здорового освітнього середовища (Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020) визначає необхідність інтеграції соціального та здоров'язбережувального компонентів у стандарти освіти, навчальні й типові освітні програми.

Принципи, які реалізуються в соціальній та здоров'язбережувальній освітній галузі:

- **принцип системності та наступності:** формування та поступовий розвиток життєвих компетентностей на всіх рівнях освіти;
- **принцип зв'язку навчання із життям:** навчання, максимально наближене до реальних життєвих ситуацій щоденного життя, проблем і викликів в умовах невизначеності, з якими стикається або може зіткнутись учнівство щодо безпеки, здоров'я та добробуту;

¹ Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Кабінет Міністрів України, розпорядження від 14.12.2016, № 988-р : станом на 22.08.2022.
² Глушко, О. (2023). Європейська рамка особистісної, соціальної та навчальної ключової компетентності (LIFECOMP): концептуальний вимір. Український Педагогічний журнал, (4), 35–45.

- **принцип свідомості та активності:** учні та учениці є активними учасниками та учасницями формування безпечних, ефективних способів поведінки для добробуту;
- **принцип розвивального навчання:** орієнтує на формування компетентностей самостійного ухвалення рішень щодо безпеки, здоров'я та добробуту, розвиток критичного мислення, уміння аналізувати інформацію, розв'язувати проблеми, робити обґрунтований вибір.

Підходи, які реалізуються в соціальній та здоров'язбережувальній освітній галузі:

- **дитиноцентризм та особистісно орієнтований підхід:** активна участь дитини в процесі навчання в СЗО з урахуванням особистого, соціального, культурного й навчального досвіду учнівства; особистісних якостей учнів та учениць, їхніх потреб та інтересів, які мотивують до навчання; знань, умінь і ставлень, що формуються в освітньому, соціокультурному й інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях; культивування гідності, оптимізму, чеснот і сильних рис характеру;
- **компетентнісний підхід:** освітній процес СЗО ґрунтується на компетентнісному підході, що забезпечує зв'язок навчання з реальним життям, розвиток уміння вчитися, підприємливості, фінансової грамотності та соціальної компетентності;
- **недискримінаційний підхід:** рівний доступ до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками (статі, раси, віросповідання, особливими потребами, етнічного походження та соціального походження, мовними або іншими ознаками);
- **інклюзивний підхід:** урахування багатоманітності учнівства, активного залучення до освітнього процесу всіх його учасників та учасниць. Передбачає створення сукупності умов, способів і засобів реалізації для спільного навчання, виховання і розвитку здобувачів і здобувачок освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей;
- **інтегративний підхід:** поєднує надбання людства, зокрема соціальні науки (філософію, соціологію, психологію) з природничими (біологія, медицина), їх внутрішньогалузевої та міжгалузевої інтеграції.

Внутрішньогалузева — передбачає зближення та об'єднання певного змісту та відповідних результатів навчання з однієї освітньої галузі в одному курсі, що сприяє взаємодії та синергії між ними (наприклад, «Здоров'я, безпека та добробут»). Міжгалузева інтеграція передбачає зближення та об'єднання певного змісту й відповідних результатів навчання з різних освітніх галузей в одному курсі, що сприяє взаємодії та синергії між ними (наприклад, «Безпековий практикум», «Захист України», предмети соціально-емоційного та етичного навчання).

Практико орієнтований підхід: зосередження на практичному застосуванні знань і вмінь у реальних життєвих ситуаціях, формуванні ключових і наскрізних компетентностей, потрібних для успішної реалізації у професійній та особистісній сферах. Зокрема, програми охоплюють:

- соціально-емоційне навчання;
- безпековий практикум;
- підприємництво і фінансову грамотність;
- волонтерство;
- формування етичної поведінки;
- формування вміння вчитися впродовж життя (lifelong learning);
- рефлексію.

Діяльнісний підхід: навчання через практику, проекти, ігри та життєві ситуації, орієнтоване на активну участь учнівства в освітньому процесі через різні види діяльності: вправи, дослідження, творчі й практичні роботи, проекти. Навчання пов'язується із життєвим досвідом і практичними навичками учнівства.

Професійно орієнтований підхід: розвиток уміння управління кар'єрою як поєднання компетентностей, які сприяють ефективному керуванню освітньо-професійним розвитком упродовж життя. Уміння управління кар'єрою (Career Management Skills) є пріоритетом європейської політики щодо розширення можливостей нових поколінь (ELGPN, Guidelines for

Policies and Systems Development for Lifelong Guidance — A reference framework for the EU and for the Commission, 2015³) і передбачає здобуття знань про себе і світ, ринок праці, професії; набуття вмінь щодо саморозвитку, самоаналізу, моніторингу й самооцінки особистих ресурсів і досягнень; розвиток здатності планувати, проектувати та ухвалювати рішення щодо освітнього, професійного, кар'єрного шляху, зокрема в умовах невизначеності.

II. МЕТА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Мета соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі — розвиток особистостей учнів та учениць, які здатні до самоусвідомлення, гармонійної соціальної й міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб. Учні та учениць, які дбають про безпеку, психологічний добробут, плекають соціальні та громадянські цінності, виявляють підприємливість, ініціативність та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту.

МЕТА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ (ЗА ДЕРЖАВНИМИ СТАНДАРТАМИ)	
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	Формування соціальної компетентності та інших ключових компетентностей, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності через особисту ідентифікацію, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, добробуту та сталого розвитку.
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	Розвиток особистостей учня та учениці, які здатні до самоусвідомлення, гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, можуть дбати про безпеку, виявляти підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту.
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	Розвиток особистостей здобувача та здобувачки освіти, які здатні до гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, самоусвідомлення, самозарадності, піклування про власну безпеку і здоров'я та безпеку і здоров'я інших людей, підприємливості та професійної зорієнтованості, спрямованих на забезпечення власного і суспільного добробуту, виявлення готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, незалежності та територіальної цілісності України.

³ Guidelines for Policies and Systems Development for Lifelong Guidance A reference framework for the EU and for the Commission. Printed by Kariteam Jyväskylä, Finland : Finnish Institute for Educational Research, 2015. ISBN SBN 978-951-39-6347-7.

МЕТА СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ДЛЯ КОЖНОГО ЦИКЛУ ОСВІТИ

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

1–2 КЛАСИ (АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ)

- Формування початкових уявлень про здоровий спосіб життя та безпеку.
- Розвиток первинних навичок самообслуговування, гігієни та саморегуляції емоційного стану.
- Засвоєння правил безпечної поведінки в побуті, школі, громадських місцях.
- Навчання співпраці у грі та навчальній діяльності, поваги до інших, доброзичливості.
- Формування позитивного ставлення до себе та інших, розвиток емпатії.
- Виховання любові до природи, основ екологічно доцільної поведінки.
- Ознайомлення з базовими поняттями добробуту та добробуту в родині.

3–4 КЛАСИ (ОСНОВНИЙ ЦИКЛ)

- Розвиток свідомого ставлення до власного здоров'я та безпеки.
- Засвоєння моделей здорової та безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях.
- Формування уміння ухвалювати відповідальні рішення щодо способу життя та взаємодії з іншими.
- Розвиток навичок конструктивної взаємодії, розв'язання конфліктів, участі в колективній діяльності.
- Формування соціальної та громадянської активності, почуття власної гідності та поваги до прав інших.
- Усвідомлення взаємозв'язку між людиною і довкіллям, формування екологічно відповідальної поведінки.
- Ознайомлення з поняттями добробуту, ресурсів, сталого розвитку на рівні, доступному дітям.

БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

5–6 КЛАСИ (АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ)

- Формування усвідомленого ставлення до власного здоров'я та безпеки, ознайомлення з ризиками та способами їх уникнення.
- Розвиток умінь саморегуляції, конструктивного розв'язання конфліктів, управління емоціями в соціальних ситуаціях.
- Формування навичок ефективної комунікації, поваги до думок інших, взаємодії в колективі.
- Усвідомлення ролі особистої відповідальності у збереженні здоров'я та добробуту родини й громади.
- Розвиток підприємливості як здатності діяти ініціативно, ухвалювати прості рішення, оцінювати наслідки власних дій.
- Формування екологічної свідомості, дбайливого ставлення до природи та ресурсів.
- Ознайомлення з поняттями сталого розвитку, відповідального споживання, соціальної справедливості.

7–9 КЛАСИ (БАЗОВЕ ПРЕДМЕТНЕ НАВЧАННЯ)

- Розвиток здатності до самоусвідомлення, самопізнання, визначення життєвих цілей і пріоритетів.
- Формування ціннісного ставлення до здоров'я, навичок ухвалення відповідальних рішень у сфері здоров'я, безпеки, міжособистісних стосунків.
- Розвиток критичного мислення щодо впливу соціального середовища, медіа та інформації на поведінку та добробут.
- Формування компетентностей ефективної взаємодії: командної роботи, медіації, ненасильницького спілкування.
- Поглиблення підприємницької культури, здатності ініціювати та реалізовувати соціальні або навчальні проекти.
- Орієнтація на свідомий вибір майбутньої професії, розвиток навичок самопрезентації та самооцінювання.
- Засвоєння моделей поведінки, спрямованих на досягнення сталого розвитку, соціальної згуртованості та особистого добробуту.

ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

10 КЛАС (ПРОФІЛЬНО-АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ)	11–12 КЛАСИ (ПРОФІЛЬНИЙ ЦИКЛ)
- Розвиток здатності до самосвідомості та емоційного інтелекту в умовах профільного навчання. - Формування відповідального ставлення до здоров'я, розуміння взаємозв'язку між здоров'ям, способом життя та життєвими цілями. - Вдосконалення навичок саморегуляції, подолання стресових ситуацій, збереження психічного здоров'я. - Формування готовності до співпраці, соціальної взаємодії, участі в колективних проєктах і волонтерських ініціативах. - Розвиток підприємницького мислення, навичок планування, лідерства й відповідального ухвалення рішень. - Осмислення власних професійних інтересів, підготовка до усвідомленого вибору професії. - Поглиблення розуміння принципів сталого розвитку як основи добробуту громади та країни.	- Утвердження цілісного ставлення до здоров'я як особистої та суспільної цінності, формування сталих моделей поведінки, орієнтованих на здоровий спосіб життя. - Розвиток соціальної відповідальності, здатності до ефективної міжособистісної взаємодії, конструктивного розв'язання конфліктів і лідерства у соціальному середовищі. - Поглиблення підприємницької та фінансової грамотності, уміння реалізовувати особисті та соціальні ініціативи. - Формування професійної ідентичності, здатності до самопрезентації, критичного оцінювання власних ресурсів і можливостей. - Усвідомлення ролі особистості в захисті прав людини, національних інтересів, незалежності й територіальної цілісності України. - Здатність діяти як відповідальний громадянин / громадянка у складному соціальному, інформаційному та культурному середовищі. - Залучення до практичної реалізації проєктів, спрямованих на зміцнення добробуту, безпеки, екологічної стабільності в громадах.

III. СТРУКТУРА ГАЛУЗІ

Структура соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі відображена в державних стандартах — від початкової до старшої профільної школи. Для відстежування поступу розвитку учнівства на кожному із циклів можна використовувати орієнтири в парадигмі «Я-орієнтирів» (Таблиця 3).

Для вчительства важливо мати системне уявлення про те, як має розвиватися учнівство у сфері опанування основ соціального життя, безпеки, здоров'я, підприємливості, екологічної свідомості, а також набуття життєвих навичок, необхідних для щасливого, безпечного та гідного життя. Державний стандарт початкової, базової та профільної освіти формулює загальні та конкретні очікувані результати навчання, що дозволяють планувати поступовий розвиток соціальних і здоров'язбережувальних компетентностей — від розуміння власних емоцій до ухвалення зважених рішень у складних життєвих ситуаціях.

Кожен з етапів відповідає обов'язковим результатам навчання, визначеним у стандартах соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі (далі — СЗО):

1. СЗО 1: Діє відповідально, реагує на діяльність, яка становить загрозу для добробуту власного та інших осіб.

2. СЗО 2: Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, ухвалення рішень з користю для власної безпеки й безпеки інших осіб.
3. СЗО 3: Аргументований вибір на користь піклування про здоров'я, здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків і ризиків для добробуту.
4. СЗО 4: Підприємливість, уміння вчитися, доброчинність, етична поведінка, соціальний та особистісний розвиток.

Розуміння педагогами та педагогинями динаміки цього поступу є ключем до ефективного формування у здобувачів та здобувачок освіти вміння гармонійно взаємодіяти з іншими, дбати про себе і громадський добробут, діяти ініціативно, розв'язувати проблеми та будувати стабільне майбутнє.

Опановування цієї послідовності — від формування базових соціальних та поведінкових навичок у молодшій школі до готовності брати участь у соціальних проєктах та обирати професійний шлях у старшій школі — відкриває можливість учительству цілеспрямовано організовувати зміст освітнього процесу. Це охоплює підбір ефективних методів викладання, релевантних інструментів оцінювання та підтримку індивідуального розвитку кожного учня та кожної учениці як особистості, здатної до емпатії, доброзичливості, самостійності та відповідальності.

Організація навчання в межах освітньої галузі передбачає використання завдань, що відповідають віковим особливостям і життєвому досвіду учнівства. Це завдання з моделями поведінки в реальних ситуаціях, проєктна робота, рольові ігри, дискусії та соціальні ініціативи. Такий підхід забезпечує одночасний розвиток ключових компетентностей, визначених Державним стандартом, як-от критичне мислення, здатність до співпраці, ініціативність, екологічна грамотність, підприємливість і вміння навчатися протягом життя.

Важливість професійного розвитку учительства полягає в опановуванні сучасних підходів до формування соціальних і життєвих навичок та моделей здорової й безпечної поведінки. Це є фундаментом успішної реалізації освітніх цілей, спрямованих на виховання відповідальної та активної особистості — громадянина або громадянки, які можуть діяти у світі змін, керуючись турботою про себе, своє майбутнє і добробут країни. Реалізація наскрізних умінь та компетентнісного потенціалу соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі наведена у таблицях. У таблиці 4 наведено конкретні результати навчання, які відповідають ключовим компетентностям, що формуються на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі на різних циклах навчання. Запропоновані результати є прикладами, які демонструють можливі варіанти реалізації компетентнісного підходу. Більш докладно компетентнісний потенціал соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі розкрито у відповідних розділах державних стандартів освіти, де він представлений системно й комплексно.

У таблиці 5 наведено конкретні результати навчання, які відображають формування наскрізних умінь на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі на різних циклах навчання. Запропоновані результати є окремими ілюстративними прикладами, які показують можливі шляхи розвитку наскрізних умінь, але не охоплюють усю різноманітність їх формування.

IV. ПОТОЧНИЙ СТАН І ВИКЛИКИ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Глобалізація, цифровізація, стрімкий технологічний розвиток та вплив штучного інтелекту на всі сфери життя людей визначають ключові тенденції сучасного світу. Це змінює вимоги ринку праці та перелік вмінь і навичок, які необхідні працівникам та працівницям для успішної професійної реалізації. Нові життєві виклики спонукають людей до оновлення власних вмінь, знань та компетентностей упродовж усього життя. Для українців та українок до викликів глобального характеру додаються також і виклики та загрози воєнного часу.

Виклик імплементації новітніх міжнародних, вітчизняних напрацювань і рекомендацій у галузі. Необхідність створення умов і надання можливості учнівству формувати в освітньому процесі ключові компетентності та розвивати їх упродовж життя для найкращого старту в житті й для подальшої ефективної їх інтеграції в соціумі є незаперечною. Важливість навчання щодо соціального та особистісного розвитку учнівства підтверджується появою міжнародних і національних ініціатив та рекомендацій, зокрема рамок LifeComp, Green Comp, фінансових компетентностей дітей та молоді України тощо. Імплементація в освітній процес новітніх європейських рамок на всіх освітніх рівнях вимагає як удосконалення / оновлення змісту СЗО, так і їх промоції в спільноті учительства СЗО.

Рекомендації та пропозиції.

- Змінити назву галузі «Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь», оскільки «здоров'язбережувальна» — це лише одна з багатьох складових СЗО, тому винесення в назву композита та акцентування лише на ньому є недоцільним. Можливий варіант оновленої назви освітньої галузі, що відповідає вимогам часу, завданням і змістовому наповненню, — освітня галузь «Соціального та особистісного розвитку».
- Групи результатів навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі також потребують відповідного оновлення, тому необхідно застосувати для базового та профільного рівнів освіти удосконалені формулювання результатів навчання учнівства під час наступного циклу оновлення Державного стандарту початкової освіти.

Сучасні умови в Україні зумовлюють необхідність розгляду нових тем і перегляду вже наявних підходів. Особливістю впровадження предметів / інтегрованих курсів галузі є поява нової тематики або оновлення її трактування. Проте готовність учительства до викладання нової / оновленої тематики значно різниться, що створює додаткові труднощі й спричиняє різний рівень викладання в школах⁴. Це загострює потребу вдосконалення системи підготовки педагогічних працівників / працівниць до викладання та реалізації завдань галузі. Актуальними тематиками є, наприклад:

- техногенні та соціальні ризики, пов'язані з війною;
- вплив цифрового середовища й соціальних мереж на добробут, безпеку, здоров'я;
- виклики глобалізації, пандемій, розвитку технологій;
- уміння вчитися впродовж життя;
- професійна орієнтація та кар'єрне менторство;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- соціально-емоційне навчання;
- сексуальна освіта тощо.

Рекомендації та пропозиції.

Враховувати сучасний контекст (наприклад, новітні рамки ключових компетентностей, виклики сучасності, запити суспільства тощо) під час розроблення / оновлення модельних навчальних програм і навчальних програм предметів / інтегрованих курсів СЗО галузі.

Виклики, пов'язані з підготовкою вчительства до впровадження та реалізації предметів / інтегрованих курсів СЗО. Упровадження нових предметів та інтегрованих галузевих курсів не було синхронізоване з реалізацією нових педагогічних спеціалізацій у педагогічних закладах вищої освіти. Учителі й учительки, які викладають дисципліни СЗО, не отримували спеціалізованої педагогічної освіти. Так, напрям «Здоров'я людини» було ліцензовано і впроваджено в незначній кількості закладів вищої освіти з 2012 року як додаткову спеціалізацію до основної спеціальності для підготовки вчителів / вчительок предмета «Основи здоров'я». На сьогодні цей напрям потребує кардинального оновлення. Спеціальну фахову підготовку вчительства у вишах до викладання предметів / інтегрованих курсів СЗО можна вважати відсутньою.

⁴ Узагальнення за результатами опитування «Опитування освітян про політику "Освіта для життя"» 2025 року.

Рекомендації та пропозиції.

- Розробити та впровадити нові педагогічні спеціальності й спеціалізації на освітніх рівнях «Бакалавр», «Магістр» у закладах вищої освіти відповідно до наявних предметів / інтегрованих курсів СЗО у чинних типових освітніх програмах, що створить додаткові можливості для майбутніх педагогів та педагогинь у професійній діяльності.
- Упровадити новітню тематику СЗО в програми чинних педагогічних спеціальностей і спеціалізацій на освітніх рівнях «Бакалавр», «Магістр» відповідно до потреб часу.
- Упровадити системну підготовку майбутніх учителів і вчительок, включно з акцентом на впровадження і викладання соціально-емоційного навчання.

Виклики, пов'язані з використанням потенціалу системи післядипломної педагогічної освіти / підвищенням кваліфікації / перепідготовки. Потенційну здатність підготувати вчительство з нових навчальних предметів та інтегрованих курсів СЗО, інформувати щодо теорії та методики викладання нових навчальних тем мають заклади післядипломної педагогічної освіти. Суттєву роль у розвитку професійної компетентності вчителів / вчительок відіграють міжкурсові навчальні заходи, які потребують подальшої підтримки та удосконалення з урахуванням нових викликів і потреб учнівства та учительства.

Ураховуючи особливості галузі, що має на меті відповідати на нагальні суспільні виклики щодо безпеки, здоров'я, добробуту, обов'язковою має стати системність, систематичність і своєчасність підготовки вчителів / вчительок з актуальних питань викладання предметів та інтегрованих курсів:

- Інтегрований курс **«Здоров'я, безпека та добробут» (5–9 класи).** Учителство переважно є колишніми викладачами / викладачками «Основ здоров'я». Курси підвищення кваліфікації за субвенційними коштами, у межах міжнародних проєктів і державного замовлення забезпечують наразі щорічну підготовку вчителів та вчительок до викладання інтегрованого курсу.
- Предмет **«Підприємництво і фінансова грамотність» (8–9 класи).** Учителство здебільшого є вчителями / вчительками географії та економіки. Одним із рішень є створений онлайн-курс підвищення кваліфікації на платформі Національного банку України, розроблено методичні матеріали та навчальні ресурси, що дають змогу підготувати вчителів і вчительок до впровадження й викладання нового предмета. В інститутах післядипломної педагогічної освіти також розпочато підготовку вчительства до впровадження означеного курсу.
- Міжгалузевий інтегрований курс **«Безпековий практикум» (5–9 класи).** Надзвичайно актуальний у сучасних умовах, проте залишається потреба в цілісній підготовці вчителів і вчительок до викладання «Безпекового практикуму» та його методичного забезпечення, оскільки немає відповідної підготовки вчительства у закладах вищої освіти та в мережі ОІППО. З рішень наразі на платформі ЮНІСЕФ забезпечено онлайн-навчання для підготовки учителів / вчительок до викладання курсу «Мінна безпека», розроблено методичні матеріали та навчальні ресурси.
- Міжгалузеві інтегровані курси — **«Курси соціального, емоційного та етичного навчання» (5–6 класи).** Підготовка вчительства із соціально-емоційного навчання недостатня і потребує поширення.

Рекомендації та пропозиції.

- Розробити та впровадити курси підвищення кваліфікації (мікрокредитів) із підвищення рівня вчительства СЗО для ефективного використання цифрових інструментів, наявних цифрових ресурсів і створення нових.
- Системно ознайомити спільноти вчительства СЗО з новітніми розробками й рекомендаціями галузі.
- Створити можливості щодо додаткового щорічного навчання як для вчителів і вчительок-початківців, так і для досвідчених педагогів та педагогинь для забезпечення їхньої готовності викладання новітньої тематики, пов'язаної зі специфікою галузі.
- Упровадити системну та стандартизовану підготовку / перепідготовку вчителів і вчительок та якісну навчально-методичну підтримку.

- Ініціювати створення єдиного інтегрованого курсу соціального та особистісного розвитку, побудованого за модульним принципом, який би системно охоплював ключові тематичні напрями галузі: здоров'я, безпеку, добробут, фінансову грамотність, підприємництво, соціально-емоційне та етичне навчання тощо. Такий підхід дасть змогу подолати фрагментованість і неузгодженість у вивченні низки малогадинних курсів і забезпечити логічну наступність, цілісність і педагогічну ефективність.

Виклики, пов'язані з якісним технічним та навчально-методичним забезпеченням.

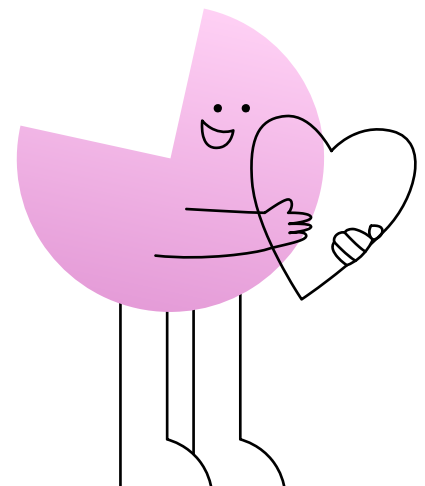
Ефективність упровадження та викладання чинних і нових навчальних предметів / інтегрованих курсів (наприклад, «Безпековий практикум», «Підприємництво і фінансова грамотність», «Соціально-емоційне та етичне навчання») залежить не лише від спеціальної підготовки вчительства, але й від ресурсного забезпечення. Спостерігається наявність значної кількості нових модельних навчальних програм, підручників, що потребує усвідомленого вибору, але нестача якісного навчально-методичного забезпечення для нових предметів та інтегрованих курсів негативно впливає на впровадження новітньої тематики галузі СЗО. Наприклад, теми сексуальної освіти в межах чинних шкільних навчальних програм недостатньо забезпечені навчальними та методичними матеріалами.

Також в умовах зростання інформаційно-комунікаційних викликів, зокрема з урахуванням дистанційного та змішаного форматів навчання в школах, особливої уваги потребує розвиток цифрової інфраструктури освітнього процесу. Серед ключових проблем можна виділити: відсутність єдиної цифрової платформи для оновлення знань і методичних матеріалів, неадаптованість дистанційного навчання до специфіки галузі, а також недостатній рівень цифрової грамотності вчителів / вчительок.

У зв'язку з цим доцільним є розроблення нових або модернізація наявних цифрових платформ, що сприятимуть швидкому оновленню навчального змісту та доступу до якісних навчально-методичних матеріалів. Важливо, щоб ці ресурси враховували новітні європейські рамки, міжнародні та вітчизняні розробки й рекомендації. Окрему увагу слід приділити підвищенню рівня цифрової грамотності вчителів / вчительок, що дозволить їм ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, адаптуватися до змін та створювати власні методичні розробки.

Рекомендації та пропозиції.

- Перегляд модельних програм, що містять питання / теми сексуальної освіти, і їх оновлення з урахуванням рекомендацій міжнародних експертів щодо необхідності висвітлення певних питань завчасно (наприклад, пубертатний період) для формування психологічної готовності учнівства до таких змін, посилення спроможності протистояти проявам тиску та насильства в різних стосунках тощо.
- Розроблення і забезпечення вчительства методичними та навчальними матеріалами для висвітлення тем сексуальної освіти згідно з міжнародними рекомендаціями (ЮНЕСКО) та з урахуванням національного контексту для навчання дітей різного віку та з різними освітніми потребами.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

THE WORLD BANK

UKRAINE RELIEF, RECOVERY,
RECONSTRUCTION AND REFORM
TRUST FUND

ОСВІТА
ДЛЯ ЖИТТЯ

Я-ОРІЄНТИРИ СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Я ЗНАЮ:				
що означають «добробут», «здоров'я», «безпека» та як вони пов'язані між собою	що таке умови життя та їх вплив на добробут, здоров'я, безпеку людини	складники особистого добробуту; що таке спосіб життя	складники соціального добробуту; що таке особистий розвиток і життєві вміння	права людини, пов'язані із добробутом, безпекою й здоров'ям людини, та механізми їх захисту
що відповідальна поведінка допомагає запобігати / зменшувати ризики для добробуту (вдома, у школі, на вулиці)	правила особистої поведінки (вдома, у школі, на вулиці, в транспорті, у спілкуванні з незнайомцями)	безпечні й корисні практики поведінки, які зменшують ризики для мого життя, здоров'я, добробуту	як розпізнавати ризиковані ситуації та поведінку, пов'язані з підлітковими викликами: куріння, алкоголізм, насильство, тиск групи	принципи, цінності та норми, що лежать в основі відповідального ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб
що таке повага, шанобливе ставлення, а ображати чи принижувати — негідно	прояви доброзичливості та прояви, тиску, неповаги, приниження щодо себе та інших осіб	що таке гідність, право на власну думку, власні інтереси та інтереси інших осіб	що таке конфлікт і протидія проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб	основи ефективної комунікації та техніки медіації в конфлікті
що таке допомога собі та іншим, до кого можна звертатися по допомогу	у яких випадках потрібна допомога дорослих, друзів або служб	як діяти в разі травми, небезпеки, конфлікту; куди звертатися по допомогу у разі потреби	правила надання допомоги (долікарської та під час конфлікту)	ознаки основних невідкладних станів та способи домедичної допомоги в цих випадках та як допомогти у конфліктних ситуаціях
що таке безпечна і небезпечна ситуація	які небезпеки можуть бути вдома, у школі, на вулиці	які небезпеки можуть бути в побуті, у транспорті, у віртуальному середовищі (булінг, шахрайство), на дозвіллі	як оцінити рівень ризику залежно від місця, компанії, обставин	які загрози можуть бути прогнозованими, а які — непрогнозованими / раптовими

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
що деякі дії можуть бути безпечними або небезпечними для мене та інших	які мої вчинки можуть призвести до небезпеки	що мої дії в інтернеті, так само як і в реальному житті, можуть вплинути на мій добробут і безпеку інших	небезпека може виникати з різних джерел: аварія, пожежа, погані погодні умови, конфлікти в суспільстві тощо	як взаємодіють природні, техногенні, соціальні та воєнні фактори в умовах кризи чи надзвичайної ситуації
як поводитися в знайомих ситуаціях, з урахуванням правил безпеки	як розрізнити безпечні й небезпечні варіанти дій у щоденних ситуаціях; коли слід ухвалювати відповідальні рішення	як знайти достовірну та перевірену інформацію для ухвалення рішень	принципи відповідального ухвалення рішень; типи рішень, які можуть стосуватися здорового способу життя, стосунків, інформаційної безпеки тощо	як будувати власну стратегію безпечної поведінки в умовах невизначеності, конфлікту інтересів, емоційного чи інформаційного тиску
основні правила безпеки; який вигляд має безпечна поведінка у школі, вдома та на вулиці	що може бути джерелом небезпеки; як діяти безпечно в школі, на перерві, вдома, у дворі, в громадському транспорті	як відрізнити загрозу природного, техногенного, соціального або побутового походження	що таке свідоме дотримання правил безпеки й чому воно важливе; ознаки потенційної небезпеки, небезпечних дій або ситуацій, що можуть зашкодити собі або іншим	різновиди небезпечних ситуацій, алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях; джерела перевіреної інформації щодо загроз й безпечного реагування та дій на випередження
що корисно робити, щоби бути здоровим чи здоровою, а чого робити не варто	про що варто подумати, коли обираю корисне для здоров'я	що необхідно подумати, обираючи варіанти рішень, що найкраще для власного здоров'я, безпеки та добробуту	що варто ухвалювати рішення та обирати дії, які допоможуть зберегти й покращити здоров'я та уникнути ризиків	що з різних варіантів своїх дій та рішень потрібно вибирати ті, які допоможуть вести здоровий спосіб життя та сприяти добробуту
що моє тіло змінюється і росте	що зміни в тілі є нормальним процесом, вони показують, що я расту; що на наступному етапі дорослішання також будуть зміни у моєму організмі і якими саме вони можуть бути	що моє тіло росте та розвивається і що вікові зміни це нормально; що на наступних етапах дорослішання так само будуть зміни у моєму організмі і якими саме вони можуть бути	що всі вікові зміни в організмі пов'язані між собою	що зміни в організмі є закономірними у процесі дорослішання і що на ці зміни впливають різні фактори

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
що поведінка людини впливає на її здоров'я	що можна з'ясовувати, чи поведінка людини впливає добре або погано на її здоров'я	що моя поведінка може вплинути на моє здоров'я	що існують безпечні й небезпечні для життя, здоров'я та добробуту моделі поведінки	що мої дії щодо мого здоров'я мають наслідки для життя сьогодні та в майбутньому; що можна оцінити вплив поведінки моєї та інших осіб на безпеку, життя та здоров'я, мої та інших осіб
що є речі та дії, які приносять мені задоволення й користь	що варто обирати те, що приносить мені задоволення та користь	що саме і чому у способі життя приносить мені користь і задоволення (радість)	що варто обирати такі моделі поведінки, які приносять користь і задоволення, є безпечними для здоров'я і добробуту, мого та інших осіб	що варто аналізувати, оцінювати та коригувати власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють здоров'ю, безпеці, добробуту
що навчання триває й у школі, й після школи	що навчання не закінчується після школи, люди навчаються все життя	що важливо вчитися так, щоб не шкодити своєму здоров'ю	що маю розвивати не лише знання, а й компетентності, вміння розуміти себе	що світ швидко змінюється і щоб бути успішним, потрібно навчатися впродовж усього життя
що інформацію можна знайти у різних джерелах (підручниках, книжках, інтернеті та ін.)	де шукати потрібну інформацію (у книжках, інтернеті, в довідниках та ін.)	що не вся інформація в інтернеті та інших медіа є правдивою і потребує перевірки	деяка інформація в інтернеті та інших медіа може бути небезпечною, викривленою або маніпулятивною і використовуватися для впливу на мої думки, емоції та поведінку	принципи медіаграмотності та способи перевірки джерел, щоб виявити достовірність інформації щодо здоров'я, безпеки й добробуту
що можу робити щось важливе і для себе, і для інших	що можу ставити цілі й планувати їх досягнення, щоб робити важливе не лише для себе, а й для інших	що важливо мати цілі та щодня робити навіть невеликі кроки до їх досягнення	що можу досягати бажаного, якщо діяти цілеспрямовано, законно і відповідально	що мої довгострокові цілі потребують системного планування, гнучкості та аналізу ризиків
що важливо уважно слухати інших	що спілкування — це не лише говорити самому / самій, а й слухати інших	що спілкування потрібне для допомоги, підтримки, співпраці, пошуку рішень	що різні стилі спілкування можуть як допомагати, так і шкодити моєму стану та стосункам з іншими	сучасні стратегії комунікації, які допомагають досягти взаєморозуміння та спільного результату

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
що гривня — це наша національна валюта, який вигляд мають монети, банкноти	що гроші потрібно використовувати розумно й відповідально	що ресурси — це не лише гроші, вода, енергія та речі, а й мій час, сили, здоров'я	що на мої потреби впливає не лише те, чого я хочу, а й мої можливості, ситуація в суспільстві та моральні принципи	як матеріальні й культурні цінності впливають на моє здоров'я, безпеку, добробут і стосунки з іншими
що вчитися — це важливо для мого майбутнього	що сумлінно вчитися — це важливо	як планувати майбутнє і як це допомагає мені досягати своїх цілей, краще розуміти себе	мої знання, здібності та звички впливають на те, яким буде моє особисте і професійне життя	що моє майбутнє може мати кілька сценаріїв, тому важливо передбачати ризики та бути готовим чи готовою до змін
що в команді всі рівні	що спільна робота — це коли ми разом досягаємо спільної цілі	що робота в команді вимагає відкритого спілкування, вміння розв'язувати конфлікти й ухвалювати спільні рішення	в команді кожен та кожна виконує свою роль, всі ролі та внесок кожного й кожної важливі для досягнення спільної мети	що ефективна командна робота базується на довірі, взаємоповазі, рівноправності та спільній відповідальності
що є правила поважного ставлення до інших і їх треба дотримуватися	що мої вчинки мають бути етичними і в школі, і вдома	що інші можуть мати свої думки, почуття, традиції або особливі потреби, які відрізняються від моїх	дотримання етичних норм робить спілкування і життя безпечнішими та сприяє довірі, взаємоповазі й злагоді між людьми	що етична поведінка ґрунтується на правах людини, повазі, справедливості та загальнолюдських цінностях
що важливо допомагати іншим	що волонтерство — це коли люди допомагають іншим без винагороди, коли ми допомагаємо своїм часом, знаннями чи діями	прикладі волонтерства та доброчинності у моїй школі, громаді	волонтерство — це моя добровільна залученість, яка допомагає розв'язувати важливі завдання суспільства та підтримує тих, хто цього потребує	що доброчинність і волонтерство — це форми соціальної відповідальності, які впливають на добробут суспільства
			що для досягнення добробуту важливо планувати свої витрати й доходи, враховуючи потреби та можливості	як застосовувати економічні знання для ухвалення фінансових рішень та планування добробуту

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				які чинники впливають на мій вибір майбутньої професії та освітнього шляху і як їх аналізувати
Я РОЗУМІЮ:				
що здоров'я і безпека людини впливають на добробут та навпаки	що умови життя мають вплив на добробут, здоров'я, безпеку людини	що складники особистого добробуту передбачають прагнення радості від життя, піклування про здоров'я та дотримання сталого способу життя	що особистий розвиток і життєві вміння є необхідними складниками успішного майбутнього	що захист прав людини, пов'язаних із добробутом, безпекою та здоров'ям, необхідний для забезпечення соціального добробуту
що моя поведінка впливає не тільки на моє життя, а й на життя інших людей та може принести радість чи завдати шкоди мені або іншим	що необережна поведінка, нехтування правилами безпеки або вплив шкідливих звичок може погіршити здоров'я, стати причиною нещасних випадків	що безпека — це не лише уникання нещасних випадків, а й створення здорового середовища для себе	що особиста відповідальність за здоров'я — це не лише уникнення ризиків, а й активна турбота про психоемоційний стан, стосунки, режим праці та відпочинку	що відповідальність за безпеку — частина громадянської зрілості, а моя поведінка впливає не тільки на моє життя, а й на життя близьких, громади, суспільства
що маю право на повагу і захист, що важливо вміти сказати, чого я хочу або не хочу	чому важливо захищати себе та інших від приниження й неповаги	чому важливо поважати інших і не піддаватися тиску; які дії можуть викликати небезпеку або підвищити ризики	чому самоповага допомагає відстоювати себе та захищати інших; як активно протидіяти проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб	як мої дії відображають мою повагу до прав і гідності людини
що потрібно робити, коли мене або іншу дитину ображають	коли допомога потрібна мені, а коли іншим, як це помітити	чому важливо не бути байдужим і діяти відповідно до ситуації	наскільки важливо оцінювати свої сили й не нашкодити, надаючи допомогу	як оцінити ризики для життя і здоров'я у критичній ситуації

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
чому потрібно уникати небезпечних ситуацій	що не всі небезпеки видно одразу, вони можуть виникнути через неухважність, порушення правил, несправність предметів тощо	що навіть звичні дії можуть нести загрозу, якщо не враховувати обставини: час доби, компанію, власний стан, технічні умови тощо	що соціальний статус, вік, стать, життєвий досвід впливають на мою вразливість і мені слід діяти відповідно до ситуації	як знання типів загроз і алгоритмів дій дає змогу швидше адаптуватись і знизити наслідки небезпечних ситуацій
як мої вчинки можуть впливати на мій добробут і здоров'я інших людей	що кожне моє рішення має позитивні чи негативні наслідки	що перегляд небезпечного контенту, поширення фейків, кібербулінг або нехтування інформаційною безпекою мають наслідки	що не існує простих ситуацій, різні фактори можуть посилювати ризики або створювати нові	що аналіз і прогнозування — це інструменти реального впливу на зниження ризиків
що мої дії мають бути корисними й не шкодити іншим	що моє рішення має вплив на мене і людей навколо	що правильне рішення базується не на емоціях, а на фактах і правилах безпеки	що безпечне рішення — це те, яке враховує і мої потреби, і ризики, і можливі наслідки	що ефективне рішення потребує аналізу джерел, логіки, емоційного самоконтролю і передбачення наслідків
чому важливо дослухатися до порад дорослих і діяти за інструкцією в небезпечних ситуаціях	як діяти безпечно самостійно в знайомих місцях: вдома, у школі, на дитячому майданчику	чому важливо діяти за певним алгоритмом у надзвичайних ситуаціях; що правильні дії можуть урятувати життя або допомогти іншим	що безпечна поведінка охоплює не тільки уникнення загроз, а й активне запобігання ризикам (відповідальне ставлення до правил, ініціативність у дотриманні безпеки); що краще запобігти небезпеці, ніж мати справу з її наслідками	як щоденні дії, звички та рішення впливають на рівень безпеки мого життя та життя інших; що безпечна поведінка — це не лише уникнення загроз, а й активне створення безпечного середовища через особисту ініціативу, командну взаємодію та громадянську свідомість
що дії та звички можуть бути як корисними, так і шкідливими для здоров'я	що необхідно обмірковувати власний вибір на користь корисних звичок для здоров'я	що наслідки кожного рішення для мого здоров'я, безпеки та загального добробуту можуть бути різні	які будуть наслідки вибору з варіантів моїх дій на користь здорового способу життя і зниження ризиків	які наслідки вибору з альтернативних дій на користь розвитку і формування здорового способу життя

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
як власний організм змінюється і важливо прийняти ці зміни	як моє тіло змінюється, і я це приймаю з розумінням; як з часом дорослішання продовжаться зміни у моєму організмі й що саме зміниться	які саме зміни відбуваються в моєму організмі з віком і вони означають, що я здоровий / здорова і розвиваюсь	які саме вікові зміни відбуваються в організмі у їх взаємозв'язку	якими можуть бути вікові зміни власного організму і розуміння цих змін як закономірного процесу дорослішання і розвитку, зумовленого різними факторами
що поведінка людини може як добре впливати на її здоров'я, так і завдавати здоров'ю шкоди	як можна проаналізувати, як (чи) поведінка людини впливає на її здоров'я	як саме моя поведінка може вплинути на моє здоров'я	якими є основні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки	якими можуть бути наслідки моїх дій щодо мого здоров'я для життя сьогодні й у майбутньому; як саме можна оцінити вплив поведінки — моєї та інших осіб — на безпеку, життя та здоров'я, мої та інших осіб
що саме приносить мені задоволення та користь	що саме краще обирати, щоб це приносило мені задоволення та користь	що саме і чому у способі життя приносить мені користь і задоволення (радість)	які моделі поведінки, що приносять користь і задоволення, варто обирати, щоб це було безпечно, корисно для здоров'я і добробуту, мого та інших осіб	як саме аналізувати, оцінювати та коригувати власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту
що треба вчитися щодня і старатися організовувати своє навчання	що моє відповідальне ставлення до навчання допомагає мені досягати цілей	що можу навчатися з гаджетами й водночас дбати про своє здоров'я і самопочуття	що кожна людина має свої особливості й здібності, які потрібно враховувати для успішного навчання	що створення власної освітньої траєкторії вимагає самоаналізу, розуміння моїх цілей, потреб і викликів суспільства
що важливо уважно читати й думати про прочитане	що треба читати уважно, щоб зрозуміти, чи ця інформація є тим, що я шукаю	що важливо перевіряти джерела інформації для безпеки, збереження здоров'я і добробуту	що важливо перевіряти джерела інформації, аналізувати зміст і не приймати інформацію на віру, особливо, якщо вона викликає сумніви або сильні емоції	як маніпуляції, фейки, прихована реклама можуть впливати на мої рішення, добробут і безпеку — як мою, так і інших, тому важливо перевіряти інформацію, перш ніж їй довіряти

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
що добрі справи приносять радість і тим, хто їх робить, і тим, для кого вони	що мої дії можуть допомогти іншим і зробити світ кращим	що мої бажання і потреби мають узгоджуватись із можливостями — як моїми, так і інших людей	що життєстійкість, наполегливість і віра в себе допомагають долати труднощі й досягати цілей	як наполегливість, здатність до самостійного ухвалення рішень і законні способи дії впливають на мій успіх, добробут, майбутнє
що спілкування має бути корисним і приємним	що варто вміти слухати та приймати поради, щоб ставати кращим або кращою	що важливо вчитися спілкуватися ефективно і поважати особистий простір інших	чому важливо вміти уважно слухати, розуміти позицію іншої людини, спілкуватися конструктивно та вміти запобігати й розв'язувати конфлікти	як мої емоції, слова і поведінка впливають на спілкування, стосунки й безпеку інших
що гроші не з'являються самі собою, і дорослі докладають багато зусиль, щоб їх заробити	чому важливо бути ощадливим / ощадливою й обдуманно споживати товари, послуги, ресурси	надмірне споживання це не лише про сміття та шкоду довкіллю, а й про зайві витрати власних грошей	що ресурси, як власні, так і природні, не можна використовувати нескінченно і треба дбати про сталий розвиток	що свідоме споживання — це спосіб дбати про своє майбутнє та навколишній світ
що знання допоможуть мені стати тим або тією, ким я хочу	що для досягнення цілей потрібно мати план і докласти зусиль	що мій розвиток у навчанні, хобі, спорті чи творчості) допомагає мені стати кращим/кращою в тому, чим я займаюся	що для досягнення мети мені потрібно знати свої сильні й слабкі сторони та бути готовим / готовою працювати над собою, самостійно розвиватися	що зміни — це частина життя, а адаптивність та здатність використовувати свої знання та вміння допомагають досягати цілей навіть в умовах змін
що треба поважати кожного члена та кожну членкиню команди	що у команді важливо разом вирішити, що будемо робити	коли ми працюємо разом, і важливо вміти керувати своїми емоціями і мирно вирішувати непорозуміння	що маю розвивати вміння слухати й розуміти інших, знаходити спільне рішення й запобігати конфліктам у спільній роботі	що моя участь у команді впливає на результат, а також що важливо враховувати знання, вміння й прагнення кожного та кожної
що важливо бути чесним / чесною і ввічливим / ввічливою	що мої вчинки впливають на інших людей	поважати думку людини, навіть якщо вона не збігається з моєю, і підтримати тих, кому складніше	що мої вчинки мають наслідки, тому я беру відповідальність за свої дії перед собою та іншими	як порушення етичних норм або дискримінація можуть завдати шкоди людям, суспільству і добробуту

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
що добрі вчинки роблять людей щасливішими	що допомога буває потрібна не тільки близьким, а й іншим людям	волонтерство це важливий спосіб бути корисним суспільству і проявляти себе	волонтерство змінює не лише тих, кому я допомагаю, а й мене, адже надає можливість здобувати цінні знання і вміння	як мій внесок у добродійні проекти може покращити життя інших і підтримати спільні цінності
			як обачливе ставлення до грошей допомагає уникнути фінансових труднощів	що обґрунтовані фінансові рішення допомагають досягати цілей і уникати ризиків
				що важливо обирати професійні шляхи, які відповідають моїм здібностям, цінностям і реаліям ринку праці
Я МОЖУ:				
приносити радість собі та близьким, щоб поліпшувати добробут — свій та інших	піклуватися про своє здоров'я (корисні звички), надавати допомогу для добробуту — свого та близьких	дотримуватися правил сталого способу життя для поліпшення добробуту — свого і громади	дбати про особистий розвиток і розвиток життєвих умінь для успішного майбутнього і добробуту	дотримуватися прав людини, пов'язаних із добробутом, безпекою та здоров'ям, що необхідно для забезпечення соціального добробуту
дотримуватися відповідальної поведінки; виконувати інструкції у ситуаціях небезпеки чи невизначеності	обирати безпечніші варіанти поведінки, навіть якщо друзі пропонують ризиковану гру; пояснити, чому обираю безпеку	самостійно ухвалювати рішення щодо безпечної поведінки; відмовлятися від шкідливих пропозицій; застосовувати принципи самоконтролю й самозахисту	аргументовано відстоювати свою позицію щодо безпеки; допомагати іншим ухвалювати безпечні рішення; діяти відповідно до ситуації ризику	ухвалювати життєві рішення, які зменшують ризики для мене й оточення; будувати власну життєву стратегію добробуту на засадах свободи, гідності, взаємоповаги
сказати «стоп» або звернутися до дорослих по допомогу	звернутися по допомогу до дорослих або зупинити словами неповагу чи	сказати «ні», коли мене змушують робити те, що не є корисним, або принижують	висловити свою думку, коли бачу несправедливість, а також коли мій погляд	захищати себе і допомагати іншим через звернення, петиції, громадські ініціативи

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	поведінку, яка когось принижує		відрізняється від думки більшості	
покликати дорослих, попросити про допомогу, бути поруч із тим або тією, хто засмучується	допомогти, коли бачу небезпеку; розпізнати, коли потрібна підтримка	надати першу допомогу у разі порізів, опіків, непритомності або інших ушкоджень; викликати «швидку», поліцію чи повідомити дорослих у критичній ситуації	надати долікарську допомогу у невідкладних ситуаціях (зупинити кровотечу, виконати серцево-легеневу реанімацію, заспокоїти постраждалого чи постраждалу, викликати екстрені служби)	надати домедичну допомогу згідно з протоколом у разі критичної ситуації; викликати екстрені служби та гарантувати безпеку до прибуття медиків
		визначити, коли і яку допомогу потрібно надати в конфлікті (допомогти заспокоїтися, підтримати розмовою, порадити звернутися до дорослих чи фахівців)	оцінити ситуацію конфлікту, виявити потребу в допомозі та надати її (підтримати морально, допомогти домовитися, звернутися по фахову допомогу або втрутитися конструктивно)	визначити конфлікт на ранньому етапі та допомогти іншим запобігти його загостренню
визначити, що є небезпечним для мене (вогонь, незнайомці, отруйні речовини)	визначити можливі небезпеки в знайомих місцях, передбачити, як уникнути їх, запропонувати безпечний варіант дії для запобігання небезпеці	оцінити ситуацію, виявити ознаки потенційної небезпеки та вжити простих заходів безпеки	проаналізувати ситуацію і зробити вибір (уникнути, змінити, звернутися до дорослих або до служб підтримки)	оцінити потенційну ситуацію, порівняти її з аналогами, підготувати себе та близьких до можливих дій, відреагувати відповідно до плану або алгоритму
пояснити, чому важливо дотримуватись правил вдома, у школі чи на вулиці, щоб не наражати себе та інших на небезпеку	передбачити, що може трапитися внаслідок певної дії або бездіяльності, і пояснити це іншим	передбачити ризики, перш ніж щось сказати, опублікувати чи зробити, особливо у цифровому середовищі	передбачити можливі наслідки конкретної події чи ситуації, враховуючи умови, місце, людей і час	застосувати алгоритми оцінки ризику, критичне мислення, джерела даних та експертні думки, щоб зробити обґрунтований прогноз

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
описати, як правильно діяти, коли щось сталося (хтось упав, загубився, відкрився кран тощо)	вибрати кращу дію з кількох варіантів, щоб було безпечно у школі, вдома, на вулиці	зібрати потрібну інформацію, перевірити її достовірність і використати для вибору безпечного рішення	оцінити ситуацію, зважити переваги й недоліки кожного варіанта й ухвалити рішення з найбільшою користю	обґрунтувати свій вибір, зокрема, у сфері здоров'я, особистої безпеки, стосунків, навчання або в умовах ризику
діяти безпечно, коли мені нагадують або допомагають	діяти самостійно, не чекаючи підказки, в знайомих ситуаціях	чітко пояснити та виконати у змодельованій ситуації, що робити в разі пожежі, грози, непритомності, виявленні підозрілого предмета тощо	дотримуватися правил, орієнтуватися в небезпечній ситуації, за потреби звернутися по допомогу	не тільки діяти безпечно, а й вплинути на інших, щоб уникнути небезпеки (наприклад, зупинити друга чи подругу, зробити зауваження)
розпізнавати корисні й шкідливі звички для здоров'я	обирати корисні звички для власного здоров'я і відмовлятися від шкідливих	обмірковувати рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту	обирати альтернативні дії та ухвалювати рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків	обмірковувати альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності, формування здорового способу життя
помічати й розрізняти зміни у власному організмі	вирізняти, розуміти й сприймати зміни у своєму організмі; розуміти, які зміни в моєму організмі відбудуться на наступному етапі дорослішання	вирізняти вікові зміни в організмі й пояснювати їх як ознаку здоров'я та розвитку	аналізувати різні вікові зміни організму і пояснювати їх у взаємозв'язку	сприймати вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку
розуміти, що поведінка людини може як добре впливати на її здоров'я, так і завдавати здоров'ю шкоди	аналізувати, як саме і чому поведінка людини може впливати добре чи погано на її здоров'я	усвідомлювати чому і як моя поведінка впливає на моє здоров'я	визначати основні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки	усвідомлювати наслідки моїх дій щодо мого здоров'я для життя сьогодні й у майбутньому; оцінювати вплив поведінки — моєї та інших осіб — на безпеку, життя та здоров'я, мої та інших осіб

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
розрізняти, що саме приносить мені задоволення та користь	обирати, щоб саме приносить мені задоволення та користь	аналізувати, що саме і чому у способі життя приносить мені користь і задоволення (радість)	обирати такі моделі поведінки, що приносять користь і задоволення і які є безпечними, корисними для здоров'я та добробуту — мого й інших осіб	аналізувати, оцінювати та коригувати власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту
самостійно пригадати, що треба зробити для навчання, вчитися крок за кроком	планувати свій день так, щоб мати час і для навчання, і для відпочинку	розподіляти час так, щоб мати його і для навчання, і для відпочинку, а також обирати ефективні для мене способи навчання	самостійно обирати способи навчання, використовувати свої сильні сторони й таланти для досягнення цілей	самостійно або разом з іншими організовувати своє навчання, обирати методи, ресурси й визначати пріоритети мого розвитку
знайти цікаве в книжці або на сайті, який я вже знаю	самостійно обирати джерела, які я вже знаю, і перевіряти, чи там є необхідна мені інформація	знаходити потрібну інформацію в різних джерелах, порівнювати її, перевіряти й критично оцінювати	порівнювати різні джерела та інформацію, аналізувати й обирати найнадійніші	розпізнати фейки, приховану рекламу, шкідливий контент і не поширювати його далі
зробити щось корисне	придумати та втілити ідеї, які корисні мені й людям навколо	визначити, чого саме хочу досягти, поставити ціль, скласти короткий план дій, щоб це реалізувати (в навчанні, спорті, побуті тощо)	самостійно розробити план дій, визначити мотивацію і крок за кроком йти до мети, навіть якщо щось не виходить з першого разу	ставити перед собою довгострокові цілі, складати плани, адаптуватися до змін і діяти в умовах невизначеності
вислухати друга чи подругу і не перебивати його чи її	спокійно слухати думку інших, навіть якщо вона відрізняється від моєї	активно слухати, підтримувати людей через спілкування, спілкуватися етично і запобігати конфліктам	слухати уважно, етично уточнювати думку співрозмовника чи співрозмовниці, ефективно обмінюватися зворотним зв'язком і шукати конструктивні способи розв'язання конфліктів	керувати власним емоційним станом, обирати стратегію комунікації та досягати домовленостей без конфліктів

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
розпізнати монети й купюри та планувати, на що можу витратити кишенькові гроші	економити воду, електроенергію, час, гроші	обрати якісний і безпечний товар, звертаючи увагу на склад, маркування, строк придатності й інструкції	планувати свої витрати й використання ресурсів так, щоб не витратити зайвого, але мати все необхідне	обирати товари та послуги, враховуючи не лише потреби, а й екологічні, етичні, моральні чинники
старатися у навчанні щодня	уявити, ким хочу бути, і розповісти, що мені для цього потрібно	визначити, що мені цікаво, і поставити перед собою цілі, до яких хочу йти	визначити, що мене мотивує, сформулювати свої короткострокові й довгострокові цілі, скласти гнучкий план дій і розподілити час та ресурси розумно	визначити свої пріоритети, сформувати ієрархію цінностей, розробити власний план самореалізації та змінювати свої плани відповідно до нових обставин
виконувати різну роботу, коли працюємо разом	визначити мету роботи в команді й діяти, щоб її досягти	працювати і самостійно, і в групі, слухати інших, пропонувати свої ідеї, враховувати ідеї інших й підтримувати їх	діяти в команді спільно з іншими, виконувати свої обов'язки, допомагати іншим і разом представляти нашу роботу за допомогою сучасних технологій	виконувати різні ролі в команді, розв'язувати конфлікти конструктивно та підтримувати продуктивну атмосферу
діяти чесно, навіть коли ніхто не дивиться	дотримуватися правил й ухвалювати правильні рішення, навіть якщо це складно	помітити, чого потребує людина, і підтримати її з повагою, доброзичливо, враховуючи її особливості	діяти відповідально, помічати прояви несправедливості, дискримінації, стереотипів і не підтримувати їх	обирати етичну поведінку та поважливе ставлення до інших, навіть у складних ситуаціях
допомагати друзям та подругам і ділитися з іншими	долучатися до шкільних доброчинних заходів	пропонувати свою допомогу, брати участь у шкільних доброчинних заходах, виконувати завдання	взаємодіяти в команді доброчинних та волонтерських проєктів і пропонувати власні ідеї, як допомогти тим, хто потребує підтримки	ініціювати та реалізовувати доброчинні ініціативи, залучаючи друзів і знайомих
			складати простий фінансовий план і робити обґрунтовані вибори, витрачаючи гроші	моделювати фінансову поведінку, обирати легальні джерела доходу і формувати стратегії особистої зайнятості

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				порівнювати різні професії та навчальні заклади, планувати свій шлях, щоб досягти бажаного
Я ВІДЧУВАЮ:				
задоволення, коли приношу радість собі та близьким	потребу піклуватися про своє здоров'я (корисні звички), надавати допомогу (умови життя) для добробуту — свого та близьких	відповідальність, коли дотримуюсь правил сталого способу життя для поліпшення добробуту — свого і громади	впевненість, що необхідно дбати про особистий розвиток і розвиток життєвих умінь для успішного майбутнього і добробуту	обов'язок дотримуватися прав людини, пов'язаних із добробутом, безпекою та здоров'ям, що необхідно для забезпечення соціального добробуту
радість, коли вдається діяти правильно й безпечно, і тривогу або неспокій, коли щось загрожує мені чи іншим	впевненість, коли знаю, що чиню правильно і безпечно	впевненість, коли піклуюся про свою безпеку та здоров'я	співчуття до людей, які постраждали у небезпечних ситуаціях	моральний обов'язок захищати цінності здоров'я, безпеки, прав людини у своїх діях, в інформаційному просторі, під час криз
потребу дбайливо ставитися до особистих речей; занепокоєння, коли мені або комусь боляче чи неприємно	несправедливість або дискомфорт, коли хтось когось принижує чи зневажає	необхідність підтримати друзів, коли вони стикаються з неповагою, булінгом або приниженням	співпереживання до тих, кого принижують чи виключають	обурення та внутрішню потребу змінити ситуацію, коли порушуються права
коли мені або комусь страшно, сумно, боляче, і що я не один / одна	занепокоєння, коли іншим загрожує небезпека або їх принижують	відповідальність за допомогу іншим; не панікую в ситуаціях стресу	спокій і впевненість у складних ситуаціях, коли я знаю, як діяти	відповідальність за безпеку і добробут інших у надзвичайних ситуаціях
тривогу або страх у небезпечній ситуації й розповідаю про це дорослим	впевненість, коли знаю, як діяти в небезпечній ситуації	збентеженість у незнайомій або ризикованій ситуації та готовність звернутися по допомогу	обережність у незнайомих або потенційно небезпечних ситуаціях, не ризикую без потреби	внутрішню зібраність і тривогу у небезпечних ситуаціях, але не дозволяю паніці завадити раціональним діям
ситуації, коли щось здається неправильним або небезпечним	коли ситуація потребує зупинки, щоб обдумати подальші дії або	що віртуальний світ не менш реальний, ніж навколишній, і там теж	наскільки важливо зберігати спокій і здатність мислити критично в умовах	що моя здатність передбачати наслідки має значення не лише для мого

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	звернутися по допомогу	важливо бути обачним / обачною	небезпеки	добробуту, а й для громади та суспільства
коли потрібно зупинитися, подумати чи запитати дорослих	спокій і комфорт, коли ухвалено правильне рішення	що відповідальність за рішення лежить на мені, навіть якщо мені хтось щось радить	впевненість і захищеність, коли рішення для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях відповідає моїм цінностям	що здатний / здатна керувати власною поведінкою, навіть у складних чи стресових ситуаціях
що мені легше поводитися безпечно, коли мене підтримують	коли дію правильно, бо все відбувається безпечно	впевненість, коли знаю послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження	що, коли ситуація стає загрозливою, я можу діяти відповідально	що відповідальний / відповідальна не лише за себе, а й за безпеку оточення
що мені цікаво вчитися нового	що хочу вчитися і пізнавати світ	що мені приємно бачити свої успіхи й розуміти, як я зростаю	що я вчуся для себе, щоб розкрити свій потенціал, і що мій прогрес у навчанні та розвитку залежить від мого ставлення і відповідальності	відповідальність за свій розвиток і натхнення, коли бачу, як мої зусилля відкривають нові можливості
що мені цікаво дізнаватися щось нове з різних джерел	що мені цікаво самостійно шукати необхідну інформацію	що відповідаю за те, яку інформацію використовую чи поширюю	що здатність мислити критично допомагає мені уникати ризиків, хибних рішень і дій	впевненість, коли можу самостійно оцінити якість інформації, джерел та зробити усвідомлений вибір медіаконтенту
радість, коли допомагаю іншим або щось добре роблю самостійно	задоволення, коли бачу результат моєї допомоги	що досягнення навіть невеликої мети дає мені задоволення та впевненість	що з кожною спробою стаю впевненішим / впевненішою і мої досягнення приносять задоволення, коли я доклав / доклала до цього зусиль	впевненість, коли бачу свій поступ і знаю, що навіть невдачі це досвід, який допомагає мені зростати

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
задоволення, коли мене слухають і розуміють	себе впевнено, коли вмію висловити свою думку і вислухати думку інших	що мені комфортно спілкуватися відкрито та доброзичливо	задоволення, коли вдається запобігти або залагодити конфлікт	внутрішній баланс і впевненість, коли моє спілкування сприяє порозумінню, підтримці інших
задоволення, коли можу сам / сама щось купити в магазині без допомоги дорослих	відповідальність, коли я сам / сама ухвалюю рішення, як витратити кишенькові гроші	що мені комфортніше, коли я контролюю власні витрати й не піддаюся на рекламі «гачки»	що моя ощадливість допомагає зберегти ресурси, довкілля і навіть покращує мій добробут	відповідальність за свій вибір і задоволення, коли моє споживання корисне і для мене, і для суспільства
радість, коли вчуся і дізнаюся щось нове	що надихаюся мріями та думками про майбутнє	що мені подобається вдосконалюватися в тому, що мені цікаво	що впевненість у своїх діях зростає, коли я дію цілеспрямовано, відповідно до власного досвіду, цінностей та інтересів	натхнення та впевненість, коли бачу перспективи мого розвитку, і створюю реальний план дій для свого майбутнього
задоволення, коли ми працюємо разом із друзями та подругами	задоволення, коли ми досягаємо мети й долаємо труднощі разом із друзями та подругами	що мені цікаво знайомитися з новими людьми, налагоджувати з ними хороші стосунки, співпрацювати доброзичливо і результативно	що встановлення емоційного контакту з членами та членкинями команди робить нашу співпрацю більш приємною й ефективною	задоволення та впевненість, коли ми досягаємо спільної мети завдяки злагодженій роботі та підтримці одне одного
задоволення, коли вчиняю добре	впевненість, коли поведжуся чесно і справедливо	що мені приємно, коли мене розуміють і приймають, я хочу так само ставитися до інших	що етичне та доброзичливе середовище у школі, вдома залежить і від моєї поведінки та ставлення	відповідальність за свої дії та емоційний дискомфорт, коли бачу несправедливе ставлення до інших
що робити добрі справи приємно і правильно	радість через те, що мої дії приносять користь іншим	що моя допомога важлива, і мені радісно, коли бачу, що іншим стало краще завдяки моїй допомозі	повагу до себе, коли волонтеру, адже мої дії змінюють щось на краще	гордість і натхнення, коли бачу результат нашої допомоги та вдячність людей
			впевненість, коли можу сам / сама керувати своїми фінансами розумно	відповідальність за свої фінансові рішення і задоволення, коли можу впливати на власний добробут

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				впевненість, коли знаю, що сам / сама обираю свій шлях і він відповідає моїм інтересам і можливостям
що можу розрізнати корисні та шкідливі звички	дію корисних звичок на мій організм	що рішення стосовно свого здоров'я, безпеки та особистого добробуту впливають на моє життя	здатність діяти та ухвалювати рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків	здатність визначати альтернативи власних дій та рішень для подальшої успішної життєдіяльності й формування здорового способу життя
що і як змінюється в моєму організмі	що моє тіло росте і змінюється; здатність розуміти, які саме зміни відбудуться в організмі надалі	що вікові зміни в організмі відбуваються, і сприймаю їх як ознаку здоров'я та розвитку	здатність сприймати та аналізувати різні вікові зміни організму у взаємозв'язку	важливість вікових змін власного організму як закономірний процес, пов'язаний із дорослішанням і розвитком
що важливо розуміти, що поведінка людини може як добре впливати на її здоров'я, так і завдавати здоров'ю шкоди	свою здатність аналізувати, як саме і чому поведінка людини може впливати добре чи погано на її здоров'я	що важливо усвідомлювати, чому і як саме моя поведінка впливає на моє здоров'я	здатність визначати основні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки	важливість усвідомлювати наслідки своїх дій щодо здоров'я, адже вони впливають на моє життя сьогодні й в майбутньому
				здатність оцінювати вплив поведінки моєї та інших осіб на безпеку, життя та здоров'я, мої та інших осіб
коли та що саме приносить мені задоволення, а що — ні	задоволення і відповідальність, коли обираю те, що мені подобається і приносить користь	що важливо розуміти, що саме і чому у способі життя приносить мені користь і задоволення (радість)	відповідальність, щоб обирати такі моделі поведінки, які приносять користь і задоволення і які є безпечними, корисними для здоров'я й добробуту — мого та інших осіб	необхідність і важливість аналізувати, оцінювати та коригувати власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Я ЦІНЮЮ:				
піклування про мене, моє життя і добробут	свій внесок у підтримку власного здоров'я (корисні звички), допомогу (умови життя) для створення добробуту — мого та близьких	відповідальне ставлення до забезпечення сталого способу життя для поліпшення добробуту — свого і громади	підтримку особистого розвитку і розвитку життєвих умінь для успішного майбутнього і добробуту	обов'язок дотримуватися прав людини, пов'язаних із добробутом, безпекою та здоров'ям, що необхідно для забезпечення соціального добробуту
допомогу та поради дорослих, які дбають про мою безпеку, і намагаюся сам / сама дбати про себе	правила безпеки як важливий орієнтир у повсякденному житті, який допомагає мені уникати небезпек	звички та поведінку, які сприяють безпеці та добробуту	взаємну турботу, відповідальне ставлення до себе й інших як основу довіри в суспільстві	людське життя, гідність, спільні зусилля заради добробуту, усвідомлюючи свій внесок у розвиток здорового суспільства
доброту, справедливість і повагу до себе та друзів	повагу до себе та інших, дружню й підтримувальну атмосферу у спілкуванні	власну гідність, повагу до себе та до інших	чесне ставлення, підтримку і рівність	людську гідність, свободу вибору і право бути собою
дружбу, підтримку, готовність допомогти	взаємодопомогу, турботу про інших, безпечну поведінку	людське життя, доброзичливе ставлення, силу небайдужості	безпеку, людяність, готовність до дій та взаємну підтримку	роль обізнаності, взаємоповаги та рішучості у складних ситуаціях
уважність, обережність, дотримання правил як запоруку власної безпеки	знання правил і навички передбачати ситуації, які можуть нашкодити здоров'ю або життю	вміння прогнозувати наслідки дій як умову відповідального життя	збалансованість: прагнення до свободи й водночас — до безпеки, відповідальність за власні дії	стійкість, солідарність, критичне мислення як основи виживання в умовах небезпеки
турботу про безпеку свою та інших людей	вміння думати наперед й ухвалювати рішення, які допомагають уникнути небезпеки або допомогти іншим	здорові інформаційні звички та відповідальне користування цифровими засобами	компетентність і готовність заздалегідь оцінити загрози, щоб діяти безпечно та розумно	інформованість, відповідальність і громадянську зрілість як умови для виживання і процвітання в складному світі

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
правильні рішення, які допомагають зберігати спокій, здоров'я і добрі стосунки з іншими	вміння робити вибір, який допомагає уникати неприємностей та піклуватися про себе	усвідомлений вибір, який базується на знаннях, а не на випадковості або думках інших	автономію, тобто здатність самостійно робити вибір і нести за нього відповідальність	стратегічне мислення, критичний підхід до вибору та етичну відповідальність за власні дії
приклади правильної поведінки, які допомагають мені бути в безпеці	свою здатність самостійно дбати про себе в різних умовах	готовність діяти швидко й правильно у складній ситуації	власну здатність реагувати доречно на ситуації в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях та звертатися по підтримку, коли це потрібно	проактивну поведінку, коли можна змінити ситуацію до того, як станеться щось небезпечне
уміння розпізнавати корисні та шкідливі звички для підтримки власного здоров'я	уміння ухвалювати рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я	здатність вирізняти та пояснювати вікові зміни в організмі, які є ознаками здоров'я та розвитку	уміння вибирати альтернативні дії та ухвалювати рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків	здатність визначати альтернативи власних дій та рішень щодо формування здорового способу життя для подальшої життєдіяльності та добробуту
уміння помічати зміни у власному організмі	здатність спостерігати за змінами у своєму організмі, розуміти і сприймати їх; уміння орієнтуватися у змінах, які відбуватимуться в організмі на наступному етапі дорослішання	здатність усвідомлювати наслідки впливу власної поведінки на стан здоров'я	здатність сприймати та аналізувати у взаємозв'язку різні вікові зміни організму	уміння сприймати вікові зміни власного організму як вплив різних факторів і закономірний процес дорослішання і розвитку
знання про те, що поведінка людини може як добре впливати на її здоров'я, так і завдавати здоров'ю шкоди	уміння аналізувати, як саме і чому поведінка людини може впливати добре чи погано на її здоров'я	знання та свою здатність усвідомлювати наслідки впливу моєї поведінки на моє здоров'я	знання про основні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки людини	здатність усвідомлювати наслідки моїх дій щодо мого здоров'я для життя сьогодні та в майбутньому
				вміння оцінювати вплив поведінки моєї та інших осіб на безпеку, життя та здоров'я, мої та інших осіб

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
свою здатність розуміти, що саме приносить мені задоволення та користь	що обираю те, що приносить мені задоволення та користь	знання про різні аспекти у способі життя, які приносять мені користь і задоволення (радість), та здатність їх аналізувати	що роблю вибір на користь тих моделей поведінки, які приносять користь і задоволення і які є безпечними, корисними для здоров'я і добробуту, мого та інших осіб	вміння аналізувати, оцінювати та коригувати власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту
коли я знаю, як розв'язати завдання, бо навчився / навчилася цього у школі	я використовую знання, щоб долати труднощі та допомагати іншим	коли навчання та розвиток допомагають мені ставати впевненішим / впевненішою і досягати цілей	що можу усвідомлено вчитися з користю для себе, і те, що моя унікальність і мої особливості — це моя сила	свободу обирати, вчитися й розвиватися у власному темпі та відповідно до власних пріоритетів
коли мені доброзичливо пояснюють незрозуміле	вмію пояснити щось іншим і допомогти їм своїми знаннями та вміннями	моє вміння знаходити достовірні факти й не потрапити на фейк чи рекламу, яка вводить в оману	що вмію захищати себе від шкідливого, небезпечного та маніпулятивного контенту	свою здатність критично мислити, захищати себе й інших від дезінформації та впливу маніпуляцій в медіа
коли можу зробити щось добре для інших	добрі справи, які ми робимо разом з друзями та подругами	дії — свої та інших людей, які змінюють щось на краще не тільки в моєму житті, а й у житті інших людей	вміння зібратися, навіть після невдач, зробити аналіз помилок і діяти	можливість досягати результатів завдяки набутим знанням і досвіду
коли ми з друзями чи подругами спілкуємося дружньо	коли інші мені допомагають і підтримують, якщо мені сумно	доброзичливе та підтримувальне спілкування	конструктивний зворотний зв'язок, поради або зауваження, які допомагають мені побачити свої помилки та стати кращим / кращою	мої вміння, які допомагають розв'язувати складні ситуації й підтримувати позитивне середовище
що мені довіряють і дозволяють вибирати, на що витратити гроші	коли зберігаю кишенькові гроші на щось важливе	коли можу знайти спосіб використати щось повторно замість того, щоб викидати	коли ми з друзями та подругами знаходимо цікаві способи давати речам друге життя, щось придумуємо для збереження і примноження ресурсів	здатність робити обдумані покупки та підтримувати сталі практики, що сприяють здоровому способу життя

АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
коли я щось зробив / зробила і бачу результат цієї роботи	коли я намагаюся щось робити й у мене все виходить	результати моєї роботи над собою, навіть невеличкі	коли мої зусилля сприяють не лише моєму розвитку, а й добробуту моєї родини, оточення	ціную власний внесок і внесок інших у волонтерську роботу та зміни на краще
коли в команді я допомагаю іншим, а інші допомагають мені	коли під час співпраці ми підтримуємо одне одного, домовляємося	коли кожен та кожна в команді може висловитися, бути почутим / почутою і зробити свій внесок у спільну справу	коли працюю в команді так, щоб важливими були і мої цілі, і цілі всієї команди	можливість творчо і співпрацювати з іншими, адже разом ми можемо більше — для здоров'я, безпеки та добробуту нашої спільноти
коли інші відзначають мою чесність і добрі вчинки	коли я стараюся і відповідально ставлюся до своїх справ	коли кожен має право бути собою, висловлювати свої почуття і жити без осуду та образ	коли мені вдається діяти етично, особливо у складних ситуаціях	повагу, рівність і справедливість у суспільстві
коли інші допомагають мені, а також коли хочу допомагати іншим	коли навіть невелика допомога може змінити настрій людини на краще	коли ми з класом чи родиною долучаємося до добродійних ініціатив і діємо разом	роль волонтерства в Україні та внесок волонтерів в допомогу людям і суспільству	можливість бути причетним / причетною до важливої справи, яка змінює життя інших на краще
			своє вміння ефективно розпоряджатися грошима	відчуття впевненості, яке дає вміння розумно планувати свої фінанси
				можливість самостійно вирішувати, ким хочу бути

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

THE WORLD BANK

UKRAINE RELIEF RECOVERY,
RECONSTRUCTION AND REFORM
TRUST FUND

ОСВІТА
ДЛЯ ЖИТТЯ

У таблиці наведено конкретні результати навчання, які відповідають ключовим компетентностям, що формуються на уроках соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі на різних циклах навчання. Запропоновані результати є прикладами, які демонструють можливі варіанти реалізації компетентнісного підходу. Більш докладно компетентнісний потенціал соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі освітньої галузі розкрито у відповідних розділах державних стандартів освіти, де він представлений системно й комплексно.

РЕАЛІЗАЦІЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СОЦІАЛЬНІЙ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Вільне володіння державною мовою	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Обирає із запропонованих варіантів модель безпечної поведінки у повсякденних ситуаціях [2 СЗО 2.3.1]. Помічає зміни у власному організмі й приймає їх [2 СЗО 3.2.1]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах [2 СЗО 4.2.1].	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та добробуту [4 СЗО 2.3.1]. Спостерігає за змінами у своєму організмі, розуміє і приймає їх [4 СЗО 3.2.1]. Обирає і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах державною та/або рідною мовою [4 СЗО 4.2.1].	Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Використовує перевірену інформацію для ухвалення рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях [6 СЗО 2.3.1]. Вирізняє та пояснює вікові зміни в організмі як ознаку здоров'я та розвитку [6 СЗО 3.2.1]. Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1].	Активно протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Ухвалює рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1]. Сприймає та аналізує різні вікові зміни організму у взаємозв'язку [9 СЗО 3.2.1]. Критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1].	Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Ухвалює рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1]. Сприймає вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку, зумовлений різними факторами [12 СЗО 3.2.1]. Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги собі та іншим самостійно / за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно або за сприяння інших осіб моделі безпечної поведінки в реальних чи змодельованих ситуаціях [2 СЗО 2.4.1]. Виявляє уміння слухати інших [2 СЗО 4.4.1].	Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно моделі безпечної поведінки в повсякденному житті [4 СЗО 2.4.1]. Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї [4 СЗО 4.4.1].	Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки та добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]. Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1].	Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях й у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1].	Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки та добробуту [12 СЗО 4.4.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Математична компетентність	Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Виявляє розуміння, що національна валюта — один із символів держави [2 СЗО 4.5.1]. Планує витрати у межах доступних ресурсів [2 СЗО 4.5.3].	Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Розрізняє поширені готівкові форми грошей (монети, банкноти) та шляхи їх зберігання [4 СЗО 4.5.1]. Планує витрати аналізуючи потреби й можливості [4 СЗО 4.5.3].	Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки та добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Пояснює потенціал фінансових ресурсів [6 СЗО 4.9.1]. Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.5.1].	Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Аналізує і застосовує прості економічні концепції [9 СЗО 4.9.1]. Аналізує інформацію для подолання викликів життя, пов'язаних з використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту [9 СЗО 4.9.2]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, моральними та духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб [9 СЗО 4.5.1].	Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2].
					Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту, в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1].
Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій	Розрізняє безпечні й небезпечні ситуації [2 СЗО 2.1.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для	Визначає небезпечні ситуації вдома, у школі та навколишньому світі й передбачає можливість їх виникнення	Визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я,	Оцінює рівень ризиків у ситуації та місці, що загрожують особистій безпеці, відповідно до власного соціального рівня	Зіставляє прогнозовані та непрогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного, соціального і воєнного

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно або за сприяння інших осіб моделі безпечної поведінки в реальних чи змодельованих ситуаціях [2 СЗО 2.4.1]. Помічає зміни у власному організмі та приймає їх [2 СЗО 3.2.1]. Виявляє культуру споживання визнає важливість ощадливого споживання [2 СЗО 4.5.2].	[4 СЗО 2.1.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи безпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно моделі безпечної поведінки в повсякденному житті [4 СЗО 2.4.1]. Спостерігає за змінами у своєму організмі, розуміє і приймає їх [4 СЗО 3.2.1]. Пояснює необхідність ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та послуг [4 СЗО 4.5.2].	безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]. Вирізняє та пояснює вікові зміни в організмі як ознаку здоров'я та розвитку [6 СЗО 3.2.1]. Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.5.1].	розвитку [9 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях й у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]. Сприймає та аналізує різні вікові зміни організму у взаємозв'язку [9 СЗО 3.2.1]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, моральними й духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб [9 СЗО 4.5.1].	походження [12 СЗО 2.1.1].
					Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2].
					Демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1]. Сприймає вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку, зумовлений різними факторами [12 СЗО 3.2.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					Демонструє свідому поведінку і раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей, орієнтуючись на власні фізіологічні, соціальні, моральні та духовні потреби [12 СЗО 4.5.1].
Інноваційність	Пропонує ідеї для творення цінностей [2 СЗО 4.3.1]. Опановує доброчинну діяльність [2 СЗО 4.3.2]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1].	Планує власну діяльність для досягнення цілей, задоволення власних потреб і підтримки інших [4 СЗО 4.3.1]. Розуміє важливість доброчинних дій [4 СЗО 4.3.2]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1].	Діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]. Розпізнає доброчинну діяльність [6 СЗО 4.10.1]. Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1].	Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]. Ідентифікує способи й можливість здійснення доброчинності [9 СЗО 4.10.1]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2].	Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні довгострокових цілей для досягнення успіху і добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.3.1].
					Ініціює, розробляє та реалізує доброчинні проєкти, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1].
					Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					Моделює власне майбутнє в умовах невизначеності, декількох можливих сценаріїв, швидких змін [12 СЗО 4.6.2].
Екологічна компетентність	Розрізняє безпечні й небезпечні ситуації [2 СЗО 2.1.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно або за сприяння інших осіб моделі безпечної поведінки в реальних чи змодельованих ситуаціях [2 СЗО 2.4.1]. Розуміє, що поведінка може позитивно чи негативно впливати на стан здоров'я людини [2 СЗО 3.3.1]. Виявляє культуру споживання визнає важливість ощадливого споживання [2 СЗО 4.5.2].	Виявляє небезпечні ситуації вдома, у школі та навколишньому світі й передбачає можливість їх виникнення [4 СЗО 2.1.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи безпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Демонструє самостійно моделі безпечної поведінки в повсякденному житті [4 СЗО 2.4.1]. Оцінює позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1]. Пояснює необхідність ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та	Визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]. Усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]. Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність	Оцінює рівень ризиків у ситуації та місці, що загрожують особистій безпеці, відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях й у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]. Визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя,	Зіставляє прогнозовані та не прогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.1.1].
					Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1].
					Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
		послуг [4 СЗО 4.5.2].	ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.5.1].	здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, моральними та духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб [9 СЗО 4.5.1].	Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1]. Усвідомлює наслідки власних дій щодо свого здоров'я тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.1]. Здійснює оцінювання впливу поведінки — власної та інших осіб — на свої безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 СЗО 3.3.2].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					Демонструє свідому поведінку і раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей, орієнтуючись на власні фізіологічні, соціальні, моральні та духовні потреби [12 СЗО 4.5.1].
Інформаційно-комунікаційна компетентність	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1]. Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Пояснює, причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Обирає із запропонованих варіантів модель безпечної поведінки у повсякденних ситуаціях [2 СЗО 2.3.1]. Демонструє самостійно або за	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та добробуту	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Використовує перевірену	Демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Ухвалює рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в	Бере на себе відповідальність за збереження, формування і розвиток власних здоров'я, безпеки та добробуту та здоров'я, безпеки й добробуту інших осіб на основі особистих і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.1].
					Втілює в життєдіяльність оптимальні стратегії відповідальної поведінки для забезпечення особистого та суспільного добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.2].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	сприяння інших осіб моделі безпечної поведінки в реальних чи змодельованих ситуаціях [2 СЗО 2.4.1]. Розпізнає корисні та шкідливі дії для власного здоров'я [2 СЗО 3.1.1]. Розуміє, що поведінка може позитивно чи негативно впливати на стан здоров'я людини [2 СЗО 3.3.1]. Розпізнає вплив способу життя на самопочуття і здоров'я [2 СЗО 3.3.2]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах державною та/або рідною мовою [2 СЗО 4.2.1]. Виявляє уміння слухати інших [2 СЗО 4.4.1].	[4 СЗО 2.3.1]. Демонструє самостійно моделі безпечної поведінки в повсякденному житті [4 СЗО 2.4.1]. Обмірковує власне рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я [4 СЗО 3.1.1]. Оцінює позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1]. Пояснює вплив способу життя на самопочуття і здоров'я [4 СЗО 3.3.2]. Обирає і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах державною та/або рідною мовою [4 СЗО 4.2.1]. Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї [4 СЗО 4.4.1-1].	інформацію для ухвалення рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях [6 СЗО 2.3.1]. Пояснює послідовність дій у небезпечних ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]. Аналізує причини вибору нездорової поведінки [6 СЗО 3.3.1-5]. Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1].	різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1]. Демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях й у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]. Визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]. Аналізує вплив культури, мистецтва, народних традицій на формування власної безпеки, здоров'я, добробуту та безпеки, здоров'я, добробуту інших осіб [9 СЗО 3.3.1-4]. Критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в	Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Ухвалює рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
			Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1].	різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1].	Демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює наслідки власних дій щодо свого здоров'я тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.1]. Здійснює оцінювання впливу поведінки — власної та інших осіб — на свої безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 СЗО 3.3.2].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 СЗО 4.2.1]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту [12 СЗО 4.4.1].
Навчання впродовж життя	Розуміє, що навчання — це процес, який триває все життя [2 СЗО 4.1.1]. Розуміє важливість організованого навчання [2 СЗО 4.1.2]. Виявляє ініціативу і цілеспрямованість у діяльності для створення цінності для себе та інших [2 СЗО 4.3.1]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1]. Дотримується правил групової роботи [2 СЗО 4.7.1].	Пояснює, чому навчання — це процес, який триває все життя [4 СЗО 4.1.1]. Планує та організовує власне навчання, без шкоди для здоров'я [4 СЗО 4.1.2]. Планує власну діяльність для досягнення цілей, задоволення власних потреб і підтримки інших [4 СЗО 4.3.1]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1]. Виконує різні ролі в групі, визнаючи та поважаючи інших [4 СЗО 4.7.1].	Відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]. Відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]. Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності	Вдосконалює (розвиває) власні розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови власної освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1]. Вдосконалює (розвиває) власні розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови власної освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для реалізації своїх потреб,	Усвідомлює необхідність вибору і діє на користь навчання впродовж життя [12 СЗО 4.1.1].
					Створює власну освітню траєкторію на основі самоаналізу, потреби самореалізації, запитів суспільства і перспектив його розвитку [12 СЗО 4.1.2].
					Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні довгострокових цілей для досягнення успіху і добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.3.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
			[6 СЗО 4.6.1]. Працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1].	бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]. Співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1].	Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1].
					Моделює власне майбутнє в умовах невизначеності, декількох можливих сценаріїв, швидких змін [12 СЗО 4.6.2].
					Співпрацює в команді на основі особистих знань, умінь і прагнень кожного її члена та членкині для досягнення результату діяльності, спрямованої на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.7.1].
Громадянські та соціальні компетентності	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1].	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для	Демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту — власного та інших осіб	Втілює в життєдіяльність оптимальні стратегії відповідальної поведінки для

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Підтримує ощадливе ставлення до власного майна та майна інших осіб [2 СЗО 1.2.2]. Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [2 СЗО 1.3.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.2]. Розрізняє безпечні й небезпечні ситуації [2 СЗО 2.1.1]. Демонструє самостійно або за сприяння інших осіб моделі безпечної поведінки в реальних чи змодельованих ситуаціях [2 СЗО 2.4.1]. Розуміє, що поведінка	добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Відстоює необхідність ощадливого ставлення до власного майна та майна інших осіб [4 СЗО 1.2.2]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги собі та іншим самостійно / за сприяння інших осіб [4 СЗО 1.3.1]. Демонструє базові вміння для допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів [4 СЗО 1.3.2]. Виявляє небезпечні ситуації вдома, у школі та навколишньому світі та передбачає можливість їх виникнення [4 СЗО 2.1.1]. Демонструє самостійно моделі безпечної поведінки в	життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [6 СЗО 1.3.2]. Визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]. Пояснює послідовність дій у небезпечних	[9 СЗО 1.1.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Надає необхідну допомогу собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2]. Оцінює рівень ризиків у ситуації та місці, що загрожують особистій безпеці, відповідно до власного соціального	забезпечення особистого та суспільного добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.2]. Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Обстоює інтереси людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.2]. Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у запобіганні та вирішенні конфліктних

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	може позитивно чи негативно впливати на стан здоров'я людини [2 СЗО 3.3.1]. Розпізнає, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [2 СЗО 3.4.1]. Опановує доброчинну діяльність [2 СЗО 4.3.2]. Виявляє емпатію та вміння слухати [2 СЗО 4.4.1]. Виконує різні ролі в групі, визнаючи та поважаючи інших [2 СЗО 4.7.1].	повсякденному житті [4 СЗО 2.4.1]. Оцінює позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1]. Аналізує позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1]. Обирає те, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [4 СЗО 3.4.1]. Розуміє важливість доброчинної діяльності [4 СЗО 4.3.2]. Сприймає критичну інформацію щодо себе [4 СЗО 4.4.1]. Визначає мету спільної роботи, намагається досягти її [4 СЗО 4.7.1].	ситуаціях природного, техногенного, соціального і побутового походження [6 СЗО 2.4.1]. Усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]. Аналізує і визначає різні аспекти способу життя, що приносять користь і задоволення (радість) для повноцінного життя [6 СЗО 3.4.1]. Розпізнає доброчинну діяльність [6 СЗО 4.10.1]. Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1]. Працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1].	рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]. Демонструє безпечну поведінку в побуті, закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях й у разі потреби звертається по допомогу до дорослих [9 СЗО 2.4.1]. Визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]. Свідомо обирає з урахуванням безпеки, збереження власного здоров'я і добробуту та здоров'я і добробуту інших осіб, моделі поведінки, що приносять користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1]. Ідентифікує способи й можливість здійснення доброчинності [9 СЗО 4.10.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної	ситуацій [12 СЗО 1.3.2]. Зіставляє прогнозовані та непрогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 СЗО 2.4.1]. Усвідомлює наслідки власних дій щодо свого здоров'я тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.1]. Здійснює оцінювання впливу поведінки — власної та інших

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1]. Співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1].	осіб — на свої безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 СЗО 3.3.2]. Аналізує, оцінює та коригує власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту [12 СЗО 3.4.1]. Ініціює, розробляє та реалізує добродійні проекти, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту [12 СЗО 4.4.1]. Співпрацює в команді на основі особистих знань, умінь і прагнень кожного її члена та членкині для досягнення результату діяльності, спрямованої на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.7.1].

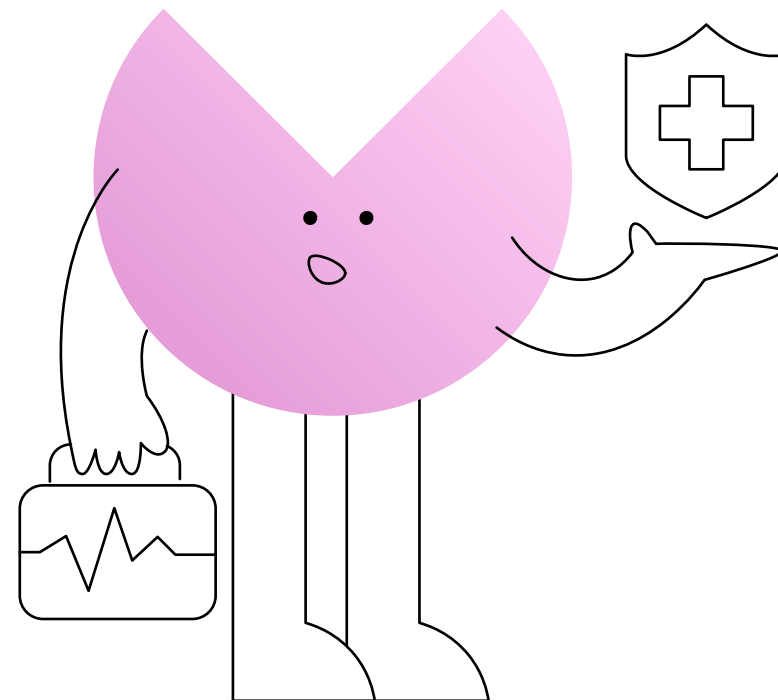
КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Культурна компетентність	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Виявляє емпатію та вміння слухати [2 СЗО 4.4.1]. Розпізнає здорову етичну поведінку [2 СЗО 4.8.1].	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самотійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Сприймає критичну інформацію щодо себе [4 СЗО 4.4.1]. Поводиться етично, демонструючи відповідальність, сумлінність, чесність, справедливість, емпатію [4 СЗО 4.8.1].	Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1]. Виявляє повагу до почуттів інших людей, шанобливо ставиться до їхніх поглядів щодо збереження здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.8.1]. Толерантно і коректно ставиться до відмінностей інших осіб (захищені законом ознаки) [6 СЗО 4.8.2].	Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1]. Дотримується норм етики та моралі під час ухвалення рішень щодо безпеки, здоров'я та добробуту [9 СЗО 4.8.1]. Усвідомлює, що створення цінності (безпеки, здоров'я і добробуту) має ґрунтуватися на засадах соціальної справедливості [9 СЗО 4.8.2].	Обстоює інтереси людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.2]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту та для збереження здоров'я [12 СЗО 4.4.1]. Демонструє і пропагує поведінку з урахуванням норм етики та моралі суспільства, суспільних цінностей, прав людини та соціальної справедливості [12 СЗО 4.8.1].
Підприємливість та фінансова грамотність	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1].	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для	Демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб	Бере на себе відповідальність за збереження, формування і розвиток власних

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Підтримує ощадливе ставлення до власного майна та майна інших осіб [2 СЗО 1.2.2]. Розуміє, що навчання — це процес, який триває все життя [2 СЗО 4.1.1]. Розуміє важливість організованого навчання [2 СЗО 4.1.2]. Виявляє ініціативу і цілеспрямованість у діяльності для створення цінності для себе та інших [2 СЗО 4.3.1]. Опановує доброчинну діяльність [2 СЗО 4.3.2]. Виявляє емпатію та вміння слухати [2 СЗО 4.4.1]. Виявляє культуру споживання, визнає важливість ощадливого споживання [2 СЗО 4.5.2]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1]. Виявляє розуміння, що національна валюта — один із символів держави [2 СЗО 4.5.1].	добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Відстоює необхідність ощадливого ставлення до власного майна та майна інших осіб [4 СЗО 1.2.2]. Пояснює, чому навчання — це процес, який триває все життя [4 СЗО 4.1.1]. Планує та організовує власне навчання, без шкоди для здоров'я [4 СЗО 4.1.2]. Планує власну діяльність для створення цінностей для власних потреб і підтримки інших [4 СЗО 4.3.1]. Розуміє важливість доброчинних дій [4 СЗО 4.3.2]. Сприймає критичну інформацію щодо себе [4 СЗО 4.4.1]. Пояснює необхідність ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та послуг [4 СЗО 4.5.2]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1].	життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]. Розпізнає доброчинну діяльність [6 СЗО 4.10.1]. Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1].	[9 СЗО 1.1.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Вдосконалює (розвиває) власні розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови своєї освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]. Ідентифікує способи й можливість здійснення доброчинності [9 СЗО 4.10.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та	здоров'я, безпеки та добробуту, а також здоров'я, безпеки й добробуту інших осіб на основі особистих і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.1]. Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Усвідомлює необхідність вибору і діє на користь навчання впродовж життя [12 СЗО 4.1.1]. Створює власну освітню траєкторію на основі самоаналізу, потреби самореалізації, запитів суспільства і перспектив його розвитку [12 СЗО 4.1.2]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні довгострокових цілей для досягнення успіху і добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.3.1].

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
		Розрізняє готівкову та безготівкову форми оплати [4 СЗО 4.5.1].	Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.5.1]. Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1].	збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, моральними й духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб [9 СЗО 4.5.1]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]. Аналізує і застосовує прості економічні концепції [9 СЗО 4.9.1]. Аналізує інформацію для подолання викликів життя, пов'язаних з використанням фінансово-економічних ресурсів	Ініціює, розробляє та реалізує добровільні проекти, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту [СЗО 4.4.1]. Демонструє свідому поведінку і раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей, орієнтуючись на власні фізіологічні, соціальні, моральні та духовні потреби [12 СЗО 4.5.1]. Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільнодержавних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1]. Моделює власне майбутнє в умовах невизначеності, декількох можливих сценаріїв, швидких змін

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				для добробуту [9 СЗО 4.9.2].	[12 СЗО 4.6.2]. Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово- економічних ресурсів для добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1].

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

THE WORLD BANK

UKRAINE RELIEF, RECOVERY,
RECONSTRUCTION AND REFORM
TRUST FUND

ОСВІТА
ДЛЯ ЖИТТЯ

У таблиці наведено конкретні результати навчання, які відображають формування наскрізних умінь на уроках соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі на різних циклах навчання. Запропоновані результати є окремими ілюстративними прикладами, які показують можливі шляхи розвитку наскрізних умінь, але не охоплюють усю різноманітність їх формування.

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ У СОЦІАЛЬНІЙ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ НАСКРІЗНІ ВМІННЯ В СЗО

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Читати з розумінням	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Описує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя та добробуту [2 СЗО 2.3.1]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах [2 СЗО 4.2.1].	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для безпеки [4 СЗО 2.3.1]. Обирає і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах [4 СЗО 4.2.1]. Розрізняє готівкову та	Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Використовує перевірену інформацію для ухвалення рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях [6 СЗО 2.3.1].	Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Ухвалює рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1].	Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Ухвалює рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1].

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Виявляє розуміння, що національна валюта — один із символів держави [2 СЗО 4.5.1].	безготівкову форми оплати [4 СЗО 4.5.1].	Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1]. Пояснює потенціал фінансових ресурсів [6 СЗО 4.9.1].	Критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1]. Аналізує і застосовує прості економічні концепції [9 СЗО 4.9.1]. Аналізує інформацію для подолання викликів життя, пов'язаних з використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту [9 СЗО 4.9.2].	Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 СЗО 4.2.1]. Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1].
Висловлювати власну думку в усній і письмовій формі	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки —	Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання	Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного,	Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Уміє надати інформаційно-консультаційну

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Розпізнає корисні та шкідливі дії для власного здоров'я [2 СЗО 3.1.1]. Розуміє, що навчання — це процес, який триває все життя [2 СЗО 4.1.1]. Виявляє емпатію та вміння слухати [2 СЗО 4.4.1]. Виявляє культуру споживання, визнає важливість ощадливого споживання [2 СЗО 4.5.2]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1].	власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Обмірковує власне рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я [4 СЗО 3.1.1]. Пояснює, чому навчання — це процес, який триває все життя [4 СЗО 4.1.1]. Сприймає критичну інформацію щодо себе [4 СЗО 4.4.1]. Пояснює необхідність ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та послуг [4 СЗО 4.5.2]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1].	інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1]. Відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]. Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1]. Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.5.1]. Аналізує потенціал опанування різних	техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]. Вдосконалює (розвиває) свої розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови власної освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1]. Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, моральними й духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб	підтримку щодо застосування відповідних протоколів і алгоритмів надання домедичної допомоги та роботи українських і міжнародних служб допомоги [12 СЗО 1.3.1-3 П]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює необхідність вибору і діє на користь навчання впродовж життя [12 СЗО 4.1.1]. Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту [12 СЗО 4.4.1]. Демонструє свідому поведінку і раціональний вибір матеріальних і

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
			видів діяльності [6 СЗО 4.6.1].	[9 СЗО 4.5.1]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2].	культурних цінностей, орієнтуючись на власні фізіологічні, соціальні, моральні та духовні потреби [12 СЗО 4.5.1]. Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1].
Критично і системно мислити	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1]. Оцінює поведінку — власну та інших — за допомогою дорослих в побуті та громадських місцях відповідно до норм і правил [2 СЗО 1.1.1-1]. Розрізняє безпечні й небезпечні ситуації [2 СЗО 2.1.1]. Пояснює причиново- наслідкові зв'язки діяльності людини для	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Оцінює поведінку — власну та інших — в побуті та громадських місцях відповідно до норм і правил [4 СЗО 1.1.1-2]. Виявляє небезпечні ситуації вдома, у школі та навколишньому світі та передбачає можливість їх	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях [6 СЗО 1.1.1-3]. Визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1].	Демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]. Аналізує, використовує нормативно-правові документи щодо безпеки, здоров'я та добробуту, робить висновки, обґрунтовує відповідальність за порушення визначених у цих документах норм [9 СЗО 1.1.1-4]. Оцінює рівень ризиків у	Бере на себе відповідальність за збереження, формування і розвиток власних здоров'я, безпеки та добробуту та здоров'я, безпеки й добробуту інших осіб на основі особистих і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.1]. Аналізує вияви відповідальної та безвідповідальної поведінки в соціальному, родинному і

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Розпізнає корисні та шкідливі дії для власного здоров'я [2 СЗО 3.1.1]. Розуміє, що поведінка може позитивно чи негативно впливати на стан здоров'я людини [2 СЗО 3.3.1]. Розпізнає вплив способу життя на самопочуття і здоров'я [2 СЗО 3.3.2]. Розпізнає, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [2 СЗО 3.4.1]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах державною та/або рідною мовою [2 СЗО 4.2.1]. Виявляє розуміння, що національна валюта — один із символів держави [2 СЗО 4.5.1]. Виявляє культуру споживання, визнає важливість ощадливого	виникнення [4 СЗО 2.1.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Орієнтується у змінах в організмі на наступному етапі дорослішання [4 СЗО 3.2.2]. Оцінює позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1]. Пояснює вплив способу життя на самопочуття і здоров'я [4 СЗО 3.3.2]. Обирає те, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [4 СЗО 3.4.1]. Обирає і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах державною та/або рідною мовою [4 СЗО 4.2.1]. Розрізняє готівкову та безготівкову форми	Визначає потенційні небезпеки навколишнього середовища для здоров'я і безпеки людини (дорожній рух, забруднення, хімічні речовини, ультрафіолетове випромінювання тощо) [6 СЗО 2.1.1-1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]. Аналізує і визначає різні аспекти способу життя, що приносять користь і задоволення	ситуації та місці, що загрожують особистій безпеці, відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]. Визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]. Свідомо обирає з урахуванням безпеки, збереження власного здоров'я і добробуту та здоров'я і добробуту інших осіб, моделі поведінки, що приносять користь і задоволення	природному середовищі з урахуванням суспільно-державних (національних) та особистих цінностей [12 СЗО 1.1.1-1]. Обґрунтовує важливість усвідомленого ставлення і діяльності щодо розвитку власного освітньо-професійного шляху з урахуванням особистих можливостей, ресурсів, потреб і обмежень та суспільно-державних запитів [12 СЗО 1.1.1-1 П]. Зіставляє прогнозовані та непрогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.1.1]. Досліджує прогнозовані та непрогнозовані небезпечні ситуації з використанням різних джерел інформації та знань з різних галузей [12 СЗО 2.1.1-1 П]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного,

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	споживання [2 СЗО 4.5.2]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1].	оплати [4 СЗО 4.5.1]. Пояснює необхідність ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та послуг [4 СЗО 4.5.2]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1].	(радість) для повноцінного життя [6 СЗО 3.4.1]. Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1]. Демонструє свідому поведінку і раціональний вибір матеріальних і культурних цінностей, орієнтуючись на власні фізіологічні, соціальні, моральні та духовні потреби [12 СЗО 4.5.1]. Пояснює обмеженість ресурсів, необхідність ощадного ставлення та потребу повторного використання їх для здоров'я, безпеки й добробуту; пояснює потенціал фінансових ресурсів [6 СЗО 4.9.1]. Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1].	[9 СЗО 3.4.1]. Критично оцінює інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1]. Усвідомлює обмеженість власних потреб фізіологічними, соціальними, й моральними й духовними чинниками, критично оцінюючи надмірність потреб [9 СЗО 4.5.1]. Аналізує і застосовує прості економічні концепції [9 СЗО 4.9.1]. Аналізує інформацію для подолання викликів життя, пов'язаних з використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту [9 СЗО 4.9.2]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й	соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1]. Зіставляє різні джерела інформації, оцінюючи їх надійність і достовірність, визначає власні альтернативні дії щодо здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1-1 П]. Усвідомлює наслідки власних дій щодо свого здоров'я тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.1]. Досліджує моделі поведінки, спрямовані на покращення стану організму, ураховуючи вікові зміни як закономірний процес

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2].	[12 СЗО 3.2.1-1 П]. Здійснює оцінювання впливу поведінки — власної та інших осіб — на свої безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 СЗО 3.3.2]. Обґрунтовує та оцінює вплив власної поведінки та поведінки інших осіб на свої безпеку, життя і здоров'я та на безпеку, життя і здоров'я інших осіб на прикладах власних знань і досвіду та відповідних джерел інформації [12 СЗО 3.3.2-1 П]. Аналізує, оцінює та коригує власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту [12 СЗО 3.4.1]. Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 СЗО 4.2.1]. Аналізує інформацію у різних медіа, зіставляє її та робить висновки

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1]. Активно шукає, порівнює різні джерела інформації щодо зменшення впливу неправдивої інформації щодо здоров'я, безпеки та добробуту [12 СЗО 4.2.1-1 П]. Досліджує вибір матеріальних і культурних цінностей і критично оцінює їх вплив на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.5.1-3]. Досліджує вплив культури споживання з метою вироблення рекомендацій щодо покращення здоров'я, безпеки та добробуту місцевої громади та суспільства [12 СЗО 4.5.1-1 П]. Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1].

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					Обґрунтовує фінансові рішення і моделює обачливу фінансову поведінку для досягнення цілей у законний спосіб на основі аналізу та застосування економічних знань [12 СЗО 4.9.1-1]. Розуміє сутність підприємництва, фінансового планування та бюджету [12 СЗО 4.9.1-1 П]. Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1].
Логічно обґрунтовувати позицію	Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах [2 СЗО 4.2.1].	Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Обирає і читає з розумінням інформацію у	Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1].	Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Критично оцінює	Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Знаходить і читає з розумінням інформацію у знайомих джерелах [2 СЗО 4.2.1].	знайомих джерелах [4 СЗО 4.2.1].	Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1].	інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1].	природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 СЗО 4.2.1].
Діяти творчо	Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1]. Виконує різні ролі в групі, визнаючи та поважаючи інших [2 СЗО 4.7.1]. Виявляє ініціативу і цілеспрямованість у діяльності для створення цінності для себе та інших [2 СЗО 4.3.1]. Опановує добродійну діяльність [2 СЗО 4.3.2].	Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1]. Визначає мету спільної роботи, намагається досягти її [4 СЗО 4.7.1]. Планує власну діяльність для досягнення цілей, задоволення власних потреб і підтримки інших [4 СЗО 4.3.1]. Розуміє важливість добродійних дій [4 СЗО 4.3.2].	Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1]. Працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1]. Діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]. Розпізнає добродійну діяльність [6 СЗО 4.10.1].	Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]. Співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у	Моделює власне майбутнє, усвідомлюючи значущість усіх сфер життя з урахуванням власних інтересів і можливостей самореалізації, власних і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 4.6.1]. Моделює власне майбутнє в умовах невизначеності, декількох можливих сценаріїв, швидких змін [12 СЗО 4.6.2]. Співпрацює в команді на основі особистих знань, умінь і прагнень кожного її члена та членкині для досягнення результату діяльності, спрямованої на здоров'я, безпеку та

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
				досягненні цілей для реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]. Ідентифікує способи й можливість здійснення доброчинності [9 СЗО 4.10.1].	добробут [12 СЗО 4.7.1]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні довгострокових цілей для досягнення успіху і добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.3.1]. Аналізує та ухвалює рішення щодо власного освітньо-професійного розвитку з урахуванням власних здібностей, цінностей, інтересів, ресурсів і можливостей [12 СЗО 4.11.1]. Ініціює, розробляє та реалізує доброчинні проекти, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1].
Виявляти ініціативу	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1]. Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Демонструє дії,	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й	Демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту — власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати	Бере на себе відповідальність за збереження, формування і розвиток власних здоров'я, безпеки та добробуту та здоров'я, безпеки й добробуту інших осіб на основі особистих і суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.1].

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.2]. Описує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя та добробуту [2 СЗО 2.3.1]. Розпізнає, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [2 СЗО 3.4.1]. Розуміє важливість організованого навчання [2 СЗО 4.1.2]. Виявляє ініціативу і цілеспрямованість у діяльності для створення цінності для себе та інших [2 СЗО 4.3.1]. Пояснює важливість навчання для свого майбутнього [2 СЗО 4.6.1]. Виконує різні ролі в групі, визнаючи та поважаючи інших [2 СЗО 4.7.1].	залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Надає посильну допомогу собі та іншим у ситуаціях, які становлять загрозу для здоров'я і життя [4 СЗО 1.3.2]. Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для безпеки [4 СЗО 2.3.1]. Обирає те, що приносить задоволення та користь для особистого добробуту [4 СЗО 3.4.1]. Планує та організовує власне навчання, без шкоди для здоров'я [4 СЗО 4.1.2]. Планує власну діяльність для досягнення цілей, задоволення власних потреб і підтримки інших [4 СЗО 4.3.1]. Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти [4 СЗО 4.6.1]. Визначає мету спільної роботи, намагається досягти її [4 СЗО 4.7.1]. Пояснює необхідність	приниження [6 СЗО 1.2.1]. Ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [6 СЗО 1.3.2]. Використовує перевірену інформацію для ухвалення рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях [6 СЗО 2.3.1]. Аналізує і визначає різні аспекти способу життя, що приносять користь і задоволення (радість) для повноцінного життя [6 СЗО 3.4.1]. Відстежує власний поступ і висловлює бажання пізнавати нове без шкоди для здоров'я [6 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно для реалізації короткострокових цілей для досягнення успіху та задоволення власних потреб і	власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає необхідну допомогу собі та/або іншим особам для вирішення конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2]. Ухвалює рішення з користю для безпеки, здоров'я та добробуту в різних життєвих ситуаціях [9 СЗО 2.3.1]. Свідомо обирає з урахуванням безпеки, збереження власного здоров'я і добробуту та здоров'я і добробуту інших осіб, моделі поведінки, які приносять користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1]. Вдосконалює (розвиває) свої розумові, емоційні, соціальні вміння для побудови власної освітньої траєкторії без шкоди для власного здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.1.1]. Діє ефективно та самостійно, виявляючи наполегливість у досягненні цілей для	Втілює в життєдіяльність оптимальні стратегії відповідальної поведінки для забезпечення особистого та суспільного добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.2]. Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2]. Ухвалює рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1]. Аналізує, оцінює та коригує власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Виявляє культуру споживання, визнає важливість ощадливого споживання [2 СЗО 4.5.2].	ощадливого використання ресурсів і раціонального споживання товарів та послуг [4 СЗО 4.5.2].	потреб інших осіб [6 СЗО 4.3.1]. Аналізує потенціал опанування різних видів діяльності [6 СЗО 4.6.1]. Працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1]. Пояснює потенціал фінансових ресурсів [6 СЗО 4.9.1].	реалізації своїх потреб, бажань та інтересів у законний спосіб [9 СЗО 4.3.1]. Критично оцінює свої вміння і компетентності, виявляє наполегливість у досягненні мети [9 СЗО 4.6.1]. Аналізує та оцінює власні особливості й здібності для майбутнього професійного зростання, вибудовує його модель [9 СЗО 4.6.2]. Співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1]. Ідентифікує способи та можливість здійснення доброчинності [9 СЗО 4.10.1]. Аналізує і застосовує прості економічні концепції [9 СЗО 4.9.1].	Моделює власне майбутнє в умовах невизначеності, декількох можливих сценаріїв, швидких змін [12 СЗО 4.6.2]. Співпрацює в команді на основі особистих знань, умінь і прагнень кожного її члена та членкині для досягнення результату діяльності, спрямованої на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.7.1]. Ініціює, розробляє та реалізує доброчинні проекти, залучає інших осіб до їх реалізації [12 СЗО 4.10.1]. Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1]. Аналізує та ухвалює рішення щодо власного освітньо-професійного розвитку з урахуванням власних здібностей, цінностей, інтересів, ресурсів і можливостей [12 СЗО 4.11.1].

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
Оцінювати ризики	Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для добробуту [2 СЗО 1.1.1]. Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги собі та іншим самостійно / за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у вирішенні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.2]. Розрізняє безпечні й небезпечні ситуації [2 СЗО 2.1.1]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Розпізнає корисні та шкідливі дії для власного здоров'я [2 СЗО 3.1.1].	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для добробуту [4 СЗО 1.1.1]. Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Демонструє базові вміння для допомоги у вирішенні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів [4 СЗО 1.3.3]. Визначає небезпечні ситуації вдома, у школі та навколишньому світі та передбачає можливість їх виникнення [4 СЗО 2.1.1]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи безпеки —	Демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]. Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [6 СЗО 1.3.2]. Визначає ймовірні небезпеки в повсякденному житті [6 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання	Демонструє поведінку відповідального ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]. Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Надає необхідну допомогу собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2]. Оцінює рівень ризиків у ситуації та місці, що загрожують особистій безпеці, відповідно до власного соціального рівня розвитку [9 СЗО 2.1.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного,	Втілює в життєдіяльність оптимальні стратегії відповідальної поведінки для забезпечення особистого та суспільного добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 СЗО 1.1.2]. Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2]. Зіставляє прогнозовані та непрогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного,

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Розуміє, що поведінка може позитивно чи негативно впливати на стан здоров'я людини [2 СЗО 3.3.1].	власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Обмірковує власне рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я [4 СЗО 3.1.1]. Аналізує позитивний і негативний вплив поведінки на здоров'я людини [4 СЗО 3.3.1].	інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює наслідки впливу індивідуальної поведінки на стан здоров'я [6 СЗО 3.3.1]. Знаходить, аналізує і перевіряє інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах [6 СЗО 4.2.1].	соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]. Визначає основні характерні ознаки безпечних і небезпечних для життя, здоров'я та добробуту моделей поведінки [9 СЗО 3.3.1]. Критично оцінює, усвідомлено використовує інформацію щодо здоров'я, безпеки та добробуту, здобуту в різних джерелах, зокрема цифрових [9 СЗО 4.2.1]. Аналізує інформацію для подолання викликів життя, пов'язаних з використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту [9 СЗО 4.9.2].	соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.1.1]. Аналізує ризики виникнення, наслідки, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1]. Усвідомлює наслідки власних дій щодо свого здоров'я тепер і в майбутньому [12 СЗО 3.3.1]. Здійснює оцінювання впливу поведінки — власної та інших осіб — на свої безпеку, життя та здоров'я, а також на

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 СЗО 3.3.2]. Аналізує, оцінює та коригує власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту [12 СЗО 3.4.1]. Використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 СЗО 4.2.1]. Розробляє стратегії подолання викликів, пов'язаних із використанням фінансово-економічних ресурсів для добробуту в законний спосіб [12 СЗО 4.9.1].
Ухвалювати рішення	Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги собі та іншим самостійно / за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.2].	Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Надає посильну допомогу собі та іншим у ситуаціях, що становлять загрозу для здоров'я і життя [4 СЗО 1.3.2]. Демонструє базові вміння для допомоги у	Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації	Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Надає необхідну допомогу собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2]. Ухвалює рішення в типових (знайомих)	Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
	Описує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя та добробуту [2 СЗО 2.3.1].	розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів [4 СЗО 1.3.3]. Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях з користю для безпеки [4 СЗО 2.3.1]. Обмірковує власне рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я [4 СЗО 3.1.1].	[6 СЗО 1.3.2]. Ухвалює рішення в типових (знайомих) повсякденних ситуаціях з користю для здоров'я [6 СЗО 2.3.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1].	повсякденних ситуаціях без загрози для життя у здоров'я [9 СЗО 2.3.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1]. Свідомо обирає з урахуванням безпеки, збереження власного здоров'я і добробуту та здоров'я і добробуту інших осіб, моделі поведінки, які приносять користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1].	запобіганні та розв'язанні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2]. Ухвалює рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 СЗО 2.3.1]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1]. Аналізує, оцінює та коригує власні моделі поведінки, які приносять користь і задоволення та сприяють збереженню здоров'я, безпеки, добробуту [12 СЗО 3.4.1]. Створює власну освітню траєкторію на основі самоаналізу, потреби самореалізації, запитів суспільства і перспектив його розвитку [12 СЗО 4.1.2]. Аналізує та ухвалює рішення щодо власного освітньо-професійного розвитку з урахуванням власних здібностей,

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
					цінностей, інтересів, ресурсів і можливостей [12 СЗО 4.11.1].
Розв'язувати проблеми	Реагує на прояви тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертається по допомогу до дорослих [2 СЗО 1.2.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги собі та іншим самостійно / за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.1]. Демонструє дії, пов'язані з наданням допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів за сприяння інших осіб [2 СЗО 1.3.2]. Пояснює причиново-наслідкові зв'язки діяльності людини для власної безпеки та безпеки інших [2 СЗО 2.2.1]. Розпізнає корисні та шкідливі дії для власного здоров'я [2 СЗО 3.1.1].	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або з допомогою дорослих залежно від ризику [4 СЗО 1.2.1]. Визначає потребу в допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання [4 СЗО 1.3.1]. Надає посильну допомогу собі та іншим у ситуаціях, які становлять загрозу для здоров'я і життя [4 СЗО 1.3.2]. Демонструє базові вміння для допомоги у розв'язанні ситуацій неповаги, приниження та конфліктів [4 СЗО 1.3.3]. Прогнозує самостійно та/або за сприяння інших осіб наслідки дій людини для безпеки чи небезпеки — власної та інших [4 СЗО 2.2.1]. Обмірковує власне	Відстоює власні інтереси та інтереси інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги й приниження [6 СЗО 1.2.1]. Надає першу долікарську допомогу, звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [6 СЗО 1.3.1]. Ідентифікує способи та можливість надання необхідної допомоги собі та/або іншим особам для вирішення конфліктної ситуації [6 СЗО 1.3.2]. Прогнозує наслідки своїх дій для здоров'я, безпеки й добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій та інших медійних засобів [6 СЗО 2.2.1]. Обмірковує альтернативні рішення стосовно свого	Активно протидіє проявам тиску, неповаги й приниження щодо себе та інших осіб, зважаючи на необхідність цінувати власну гідність і права людини [9 СЗО 1.2.1]. Надає долікарську допомогу собі та іншим особам у межах своїх можливостей [9 СЗО 1.3.1]. Надає необхідну допомогу собі та/або іншим особам для розв'язання конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і побутового походження, беручи до уваги кілька пов'язаних чинників [9 СЗО 2.2.1]. Вибирає альтернативні дії та ухвалює рішення на користь здорового	Обстоює права людини, пов'язані зі збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 СЗО 1.2.1]. Оцінює ризики й ухвалює рішення щодо надання домедичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 СЗО 1.3.1]. Запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у запобіганні та розв'язанні конфліктних ситуацій [12 СЗО 1.3.2]. Аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 СЗО 2.2.1]. Прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного,

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
		рішення щодо вибору дій, корисних для здоров'я [4 СЗО 3.1.1].	здоров'я, безпеки й особистого добробуту в умовах вибору [6 СЗО 3.1.1].	способу життя і зниження ризиків [9 СЗО 3.1.1].	соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 СЗО 2.2.2]. Визначає альтернативи власних дій та рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 СЗО 3.1.1].
Співпрацювати з іншими	Виявляє емпатію та вміння слухати [2 СЗО 4.4.1]. Виконує різні ролі в групі, визнаючи та поважаючи інших [2 СЗО 4.7.1].	Сприймає критичну інформацію щодо себе [4 СЗО 4.4.1]. Визначає мету спільної роботи, намагається досягти її [4 СЗО 4.7.1].	Досягає ефективного спілкування, виявляючи повагу до особистого простору інших осіб, для організації ефективної спільної діяльності, задоволення власних потреб і потреб інших осіб [6 СЗО 4.4.1]. Працює самостійно або з іншими особами, виконуючи різні ролі та встановлюючи нові контакти [6 СЗО 4.7.1].	Корегує власну комунікативну поведінку для забезпечення конструктивної взаємодії та збереження здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1]. Співпрацює з іншими особами для здобуття підтримки, досягнення результату діяльності, спрямованої на збереження безпеки, здоров'я і добробуту [9 СЗО 4.7.1].	Вибудовує стратегії комунікації щодо безпеки й добробуту [12 СЗО 4.4.1]. Співпрацює в команді на основі особистих знань, умінь і прагнень кожного її члена та членкині для досягнення результату діяльності, спрямованої на здоров'я, безпеку та добробут [12 СЗО 4.7.1].
Керувати емоціями	Діє дотримуючись правил і етичних норм поведінки [2 СЗО 4.8.1].	Поводиться етично, демонструючи сумлінність, справедливість, чесність,	Виявляє повагу до почуттів інших людей, шанобливо ставиться до їхніх поглядів щодо збереження здоров'я,	Дотримується норм етики та моралі під час ухвалення рішень щодо безпеки, здоров'я та добробуту	Демонструє і пропагує поведінку з урахуванням норм етики та моралі суспільства, суспільних цінностей, прав людини і

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ	АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ (1–2 КЛАСИ)	ОСНОВНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (3–4 КЛАСИ)	АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (5–6 КЛАСИ)	ЦИКЛ ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (7–9 КЛАСИ)	ПРОФІЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА (10–12 КЛАСИ)
		відповідальність тощо [4 СЗО 4.8.1].	, безпеки й добробуту [6 СЗО 4.8.1]. Толерантно і коректно ставиться до відмінностей інших осіб (захищені законом ознаки) [6 СЗО 4.8.2].	[9 СЗО 4.8.1]. Усвідомлює, що створення цінності (безпеки, здоров'я і добробуту) має ґрунтуватися на засадах соціальної справедливості [9 СЗО 4.8.2].	соціальної справедливості [12 СЗО 4.8.1].

